SIIKALATVAN PERUSKOULUN ALAKOULUVERKON TAUSTAMUISTIO 2026

Lähde: Kunnan kuvapankki

Sisällys

SIIKALATVAN KUNNAN PERUSOPETUKSEN KOULUVERKON TAUSTAMUISTIO 2026 1
1 Johdanto 3
1.1 Muistion tarkoitus 3
1.2 Valmistelun eteneminen 3
2 Kouluverkon suunnittelun lähtökohdat 4
2.1 Tehdyt päätökset ja reunaehdot 4
2.2 Perusopetuksen tehtävä ja tavoitteet 4
3 Väestö- ja oppilaskehitys 5
3.1 Väestöennuste 2026–2045 5
3.2 Oppilasennusteet 2027–2033 6
3.3 Valtionosuuksien kehitys 9
4 Nykyinen kouluverkko ja rakennuskanta 10
4.1 Nykyiset toimipisteet 10
4.2 Rakennusten kunto 11
4.4 Tasearvot, poistot ja investointitarpeet 13
4.5 Koulumatkat ja koulukuljetukset (nykyiset matka-ajat, kuljetettavien määrä, kuljetuskustannukset) 14
5 Valmistelun aikana tarkastellut vaihtoehdot 15
6 Esitettävä kouluverkkoratkaisu 19
6.1 Vaiheittainen toteutus 20
6.2 Esiopetus ja joustava alkuopetus 20
7 Vaikutusten arviointi 20
7.1 Vaikutukset lapsiin ja oppimiseen 21
7.2 Pedagogiset vaikutukset 23
7.3 Vaikutukset henkilöstöön 25
7.4 Vaikutukset kylien ja kunnan elinvoimaan KESKEN 27
7.5 Taloudelliset vaikutukset 31
8 Osallistaminen ja vuorovaikutus 31
8.1 Huoltajakysely keväällä 2026 31
8.2 Valtuuston iltakoulut 10.6.2026 ja 22.9.2026 32
8.3 Henkilöstön näkemykset 32
8.4 Vaikutusten ennakkoarviointi 33

9 Kokonaisarvio ja johtopäätökset 33

1 Johdanto

1.1 Muistion tarkoitus

Tämä muistio kokoaa Siikalatvan kunnan perusopetuksen palveluverkon jatkovalmistelun ja päätöksenteon tueksi väestö-, oppilas- ja taloustiedot, voimassa olevat päätökset sekä valmistelun aikana tehdyt selvitykset ja vaikutusten arvioinnit. Muistio kuvaa palveluverkon nykytilan, toimintaympäristön muutokset sekä ne perusteet, joiden pohjalta esitys on muodostunut. Muistio on laadittu palvelualueiden yhteistyössä.

Tarkastelu koskee alakouluja sekä esiopetuksen osalta koulun yhteydessä järjestettävää toimintaa ja siihen liittyviä tilaratkaisuja. Muistiossa tarkastellaan palveluverkon tilaratkaisuja, oppilasennusteita, henkilöstöresursseja ja taloudellisia vaikutuksia sekä niiden merkitystä oppilaiden koulupolkuun, opetuksen järjestämiseen ja kunnan elinvoimaan. Tarkastelujakso on 2027–2033. Kunnanvaltuusto päättänee palveluverkosta joulukuussa 2026.

Esiopetuksen ja joustavan alkuopetuksen tarkempaa toimintamallia ei ole vielä ratkaistu. Valmistelu jatkuu osana palveluverkon toimeenpanoa, minkä vuoksi asiaa ei tässä muistiossa esitetä lopullisesti ratkaistuna. Lukion osalta toiminnan jatkuvuutta edistetään pyrkimällä palauttaa tiivis yhteistyö naapurikuntien kanssa.

1.2 Valmistelun eteneminen

Yläkoulun tulevaisuutta koskeva valmistelu alkoi vuonna 2021, kun oppilasennusteet osoittivat tarpeen arvioida perusopetuksen järjestämistä koko kunnan näkökulmasta. Kouluverkkotyöryhmä vertaili vuosina 2024–2025 yläkoulun sijaintivaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia opetukseen, talouteen, henkilöstöön ja koulukuljetuksiin. Työryhmän tueksi laadittiin oppilasennusteita, kustannuslaskelmia ja tilatarvearvioita. Lapsivaikutusten arviointi toteutettiin kuulemisilla ja kyselyillä. Valmistelussa seurattiin yhtä lailla kunnan talouden kehitystä ja investointien pitkän aikavälin vaikutuksia.

Kunnanvaltuusto päätti kaksi suunnittelua ohjaavaa asiaa keväällä 2025:

- 31.3.2025 § 21: rakennusten osto Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä JEDUlta. Päätös mahdollistaa alakoulutoiminnan sijoittumisen Piippolaan hankittavaan kiinteistökokonaisuuteen.
- 14.4.2025 § 31: yläkoulun sijaintiratkaisu, jonka mukaan Siikalatvan yläkoulu sijoittuu Pulkkilaan.

Päätökset olivat muutoksenhaun kohteena hallinto-oikeudessa, joten kevään 2026 valmistelussa tarkasteltiin useita vaihtoehtoisia etenemismalleja. Hallinto-oikeus hylkäsi valitukset 18.8.2026, ja päätökset jäivät voimaan. Sen jälkeen valmistelua on jatkettu voimassa olevien päätösten pohjalta.

Kunnanvaltuuston iltakoulussa 10.6.2026 käsiteltiin ensimmäisen kerran koko alakouluverkkoa. Keskustelussa korostuivat laadukas opetus, turvallinen koulupolku, kohtuulliset koulumatkat, oppilaiden hyvinvointi ja kylien elinvoima.

Sivistyslautakunnan työryhmä on valmistellut nykyisen esityksen kokouksissaan 2.9., 10.9. ja 14.9.2026. Työryhmä tarkasteli väestökehitystä, oppilasennusteita, rakennuskantaa, opetuksen järjestämisen edellytyksiä ja palveluverkon pitkän aikavälin kestävyyttä. Tulokset esiteltiin valtuuston iltakoulussa 22.9.2026. Esitys kuvataan luvussa (6) kuusi.

2 Kouluverkon suunnittelun lähtökohdat

2.1 Tehdyt päätökset ja reunaehdot

Perusopetuksen palveluverkon jatkovalmistelu perustuu kunnanvaltuuston päätöksiin, jotka ohjaavat suunnittelua koko tarkastelujakson 2027–2033.

Kunnanvaltuusto päätti 31.3.2025 (§ 21) ostaa rakennukset Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä JEDUlta. Päätös mahdollistaa alakoulun toiminnan Piippolassa. Kunnanvaltuusto päätti 14.4.2025 (§ 31) sijoittaa Siikalatvan yhteisen yläkoulun Pulkkilaan. Yläkoulun sijaintiratkaisun valmistelussa arvioitiin oppilasennusteita, koulukuljetuksia, investointikustannuksia, opetuksen järjestämistä ja palveluverkon pitkän aikavälin kestävyyttä.

Päätökset olivat muutoksenhaun kohteena hallinto-oikeudessa, joka hylkäsi valitukset 18.8.2026. Päätösten toimeenpanosta on päätetty seuraavasti: kunnanhallitus 9.9.2026 §249 (Rakennusten osto Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä JEDUlta) sekä kunnanhallitus 13.10.2026 § 304 (yläkouluratkaisu).

Muistiossa ei tarkastella edellä mainittujen päätösten kanssa ristiriidassa olevia vaihtoehtoja, koska ne edellyttäisivät uusia valtuuston päätöksiä. Muistiossa arvioidaan, miten kouluverkko järjestetään päätösten puitteissa niin, että opetuksen laatu, oppilaiden hyvinvointi, palvelujen saavutettavuus ja kunnan talous voidaan turvata koko tarkastelujakson ajan.

2.2 Perusopetuksen tehtävä ja tavoitteet

Perusopetuksen tehtävänä on turvata kaikille oppilaille yhdenvertaiset mahdollisuudet oppimiseen, kasvuun ja jatko-opintoihin asuinpaikasta ja yksilöllisistä lähtökohdista riippumatta (perusopetuslaki 628/1998, luvut 1 ja 2). Palveluverkon on tuettava tätä tehtävää, vaikka oppilasmäärät vähenevät ja palvelutarpeet muuttuvat.

Palveluverkon tavoitteita ovat opetuksen laatu, oppimisen tuen saatavuus, turvallinen kouluarki ja ehyt koulupolku esiopetuksesta perusopetuksen päättymiseen. Oppimisen tuen uudistus tuli voimaan 1.8.2025. Tuki ja erityisopetus on voitava järjestää koko kunnan alueella. Oppilaiden koulumatkojen tulee pysyä kohtuullisina.

Kunnanvaltuuston iltakoulussa 10.6.2026 tavoitteiksi tunnistettiin laadukas opetus, turvallisuus, pysyvyys, oppilaiden hyvinvointi, kaverisuhteiden tukeminen, kohtuulliset koulumatkat ja kylien elinvoima. Pysyvyydellä tarkoitettiin toivetta ratkaisusta, joka kestää noin 20 vuotta. Tämän muistion tarkastelujakso on elokuu 2027– kesäkuu 2033, ja ratkaisun kestävyyttä arvioidaan lukuvuosittain kyseisenä aikana. Tavoitteet ovat ohjanneet sivistyslautakunnan työryhmän työskentelyä ja muistion valmistelua.

3 Väestö- ja oppilaskehitys

3.1 Väestöennuste 2026–2045

Kuntamaiseman väestöennusteen mukaan lasten ja nuorten määrä vähenee Siikalatvalla kaikissa palveluverkon kannalta olennaisissa ikäryhmissä. Ennusteen luvut on haettu Kuntamaisemasta 21.9.2026 ja ne on päivitetty 19.10.2026.

Kuntamaiseman väestöennuste ulottuu vuoteen 2045. Valtuustossa iltakoulussa 10.6.2026 toivottiin kestävän ratkaisun tekoa 20 vuoden päähän. Lähes 20 vuoden tarkastelujakso (taulukko 1) osoittaa, milloin ikäryhmien muutos tasaantuu.

Varhaiskasvatusikäisten (1–6-vuotiaiden) ryhmään kuuluvat myös esiopetusikäiset. Ryhmän koko pienenee 231 lapsesta 215 lapseen eli noin 7 %. Pieneneminen ajoittuu vuoteen 2030, jonka jälkeen ikäryhmässä on 213–217 lasta.

Perusopetusikäisten (7–15-vuotiaiden) määrä pienenee 431 lapsesta 331 lapseen. Vähennys on 100 lasta eli runsaat 23 %. Lasku on nopeinta vuoteen 2035 asti, jolloin ikäryhmässä on 341 lasta. Sen jälkeen määrä tasaantuu noin 330 lapseen. Muutos vaikuttaa suoraan koulujen oppilasmääriin sekä opetuksen järjestämisen edellytyksiin.

Toisen asteen ikäisten (16–18-vuotiaiden) määrä pienenee suhteellisesti eniten, 167 nuoresta 105 nuoreen eli noin 37 %. Suurin osa pudotuksesta tapahtuu vuoteen 2035 mennessä, jolloin ikäryhmässä on 116 nuorta. Ikäryhmä kattaa kaikki toisen asteen opiskelijat lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa. Lukioikäisten määrän väheneminen korostaa yhteistyön merkitystä lukiokoulutuksen järjestämisessä, joten Siikalatvan lukio on käynnistänyt uudelleen lukioyhteistyön Kärsämäen ja Haapaveden lukioiden kanssa. Yhteistyö Pyhännän kunnan kanssa toimii hyvin, ja noin puolet lukion opiskelijoista tulee Pyhännältä. Etäopetuksen yleistyminen helpottanee lukio-opiskelua kotipaikkakunnalta tulevaisuudessa.

Lasten ja nuorten määrä vähenee pitkään, ja suurin muutos osuu vuosiin 2026–2035. Sen jälkeen ikäryhmät pysyvät nykyistä pienemmällä tasolla. Palveluverkon suunnittelussa on otettava huomioon, että opetuksen järjestämisen edellytykset muuttuvat oppilasmäärien pienentyessä. Ennakoivan suunnittelun tulee turvata sekä opetuksen laatu, oppimisen tuki ja palveluiden saavutettavuus koko kunnan alueella.

ikäryhmä	2026	2030	2035	2040	2045
varhaiskasvatus, 1–6-vuotiaat	231	213	213	217	215
perusopetus, 7–15-vuotiaat	431	380	341	328	331

toisen asteen koulutus, 16–18-vuotiaat	167	147	116	108	105

Taulukko 1. Väestöennuste ikäryhmittäin 2026–2045.
Lähde: Kuntamaisema, haettu 21.9.2026.

Pyhännän 16–18-vuotiaiden määrä pysyy lähes ennallaan, 71 nuoresta (2026) 75 nuoreen (2045). Siikalatvan ja Pyhännän yhteinen ikäryhmä pienenee 238 nuoresta 180 nuoreen eli noin 24 %. Suurin osa vähenemästä tapahtuu vuoteen 2035 mennessä, jolloin yhteisessä ikäryhmässä on 185 nuorta. Pyhännän osuus yhteisestä ikäryhmästä kasvaa noin 30 %:sta noin 42 %:iin.

16–18-vuotiaat	2026	2030	2035	2040	2045
Siikalatva	167	147	116	108	105
Pyhäntä	71	69	69	74	75
Yhteensä	238	216	185	182	180

Taulukko 2. Toisen asteen opiskelijamäärät Siikalatvalla ja Pyhännällä.
Lähde: Kuntamaisema, haettu 19.10.2026.

3.2 Oppilasennusteet 2027–2033

Kouluverkkosuunnitelman tarkastelujakso ulottuu vuoteen 2033. Väestöennusteen rinnalla valmistelussa on käytetty koulukohtaisia oppilasennusteita, jotka kuvaavat oppilasmäärien kehitystä eri puolella kuntaa. Ennusteet perustuvat tiedossa oleviin ikäluokkiin eli jo syntyneisiin lapsiin, eivätkä ne sisällä muuttoliikettä. Tämän vuoksi ennuste ulottuu kevääseen 2033, koska esiopetukseen elokuussa 2032 tulevat lapset ovat syntyneet vuonna 2026. Koulukohtaiset ja tarkemmat ikäluokkakohtaiset tiedot ovat kappaleen lopussa.

Taulukon 3 luvut sisältävät esiopetuksen. Rantsilassa, Pulkkilassa ja Kestilässä sijaitsevat luokat 1–6. Piippolassa opetetaan luokkia 1–4. Suunnitelmassa Piippolan 5.–6.-luokkalaiset siirtyvät opiskelemaan Pulkkilaan. Piippolan luvut sisältävät myös nämä siirtyvät oppilaat, eli he eivät sisälly Pulkkilan lukuihin. Luvut kuvaavat pitäjän oppilasmääriä, eivät koulussa opiskelevien oppilaiden määrää.

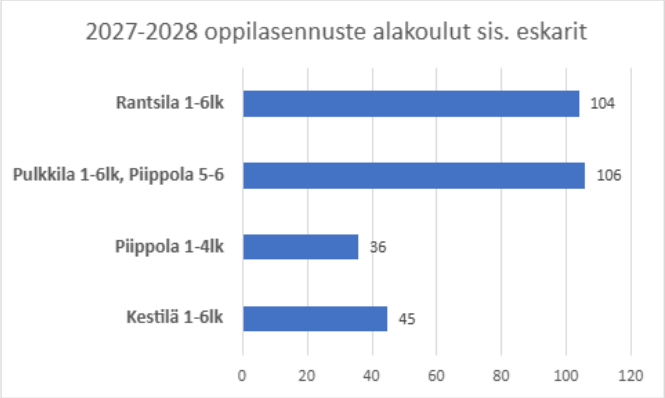
Alakoulujen yhteenlaskettu oppilasmäärä pienenee 283 oppilaasta 239 oppilaaseen eli noin 16 %. Kehitys vaihtelee kouluittain. Rantsilan koulun oppilasmäärä pienenee 104:stä 74:ään. Vähennys on 30 oppilasta eli noin 29 %, ja se selittää noin kaksi kolmasosaa koko oppilasmäärän vähentymisestä. Pulkkilassa oppilaita on 86–98, Piippolassa 32–42 ja Kestilässä 39–47. Näissä kouluissa oppilasmäärä vaihtelee vuosittain, mutta selvää laskusuuntaa ei näy.

Rantsila ja Pulkkila ovat koko jakson ajan kunnan suurimmat alakoulut. Koulualueittain tarkasteltuna Pulkkilan alue on suurempi kuin Rantsilan alue kolmena lukuvuonna. Viimeisenä lukuvuonna ero on 12 oppilasta (86 ja 74). Piippolan ja Kestilän koulut ovat selvästi pienempiä yksiköitä.

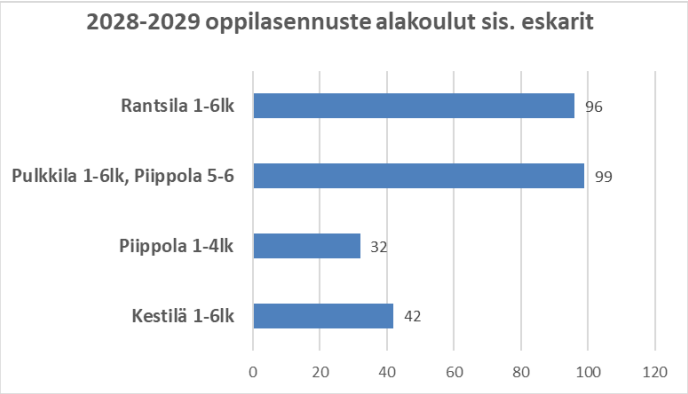
Rantsilan oppilasmäärän lasku ja muiden koulujen vuosittainen vaihtelu vaikuttavat opetusryhmien muodostamiseen, henkilöstön mitoitukseen ja koulutilojen käyttöasteeseen. Pienissä kouluissa yksittäinen ikäluokka muuttaa oppilasmäärää usealla oppilaalla, joten johtopäätökset kannattaa tehdä koko tarkastelujakson perusteella. Oppilaiden sijoittuminen eri puolille kuntaa vaikuttaa koulukuljetuksiin ja palvelujen saavutettavuuteen.

lukuvuosi	Rantsila	Pulkkila	Piippola	Kestilä	yhteensä
2027–2028	104	98	51 (15)	45	298
2028–2029	96	89	50 (18)	42	277
2029–2030	92	94	54 (12)	41	281
2030–2031	86	88	49 (8)	39	262
2031–2032	82	93	54 (17)	39	268
2032–2033	74	86	50 (18)	47	257

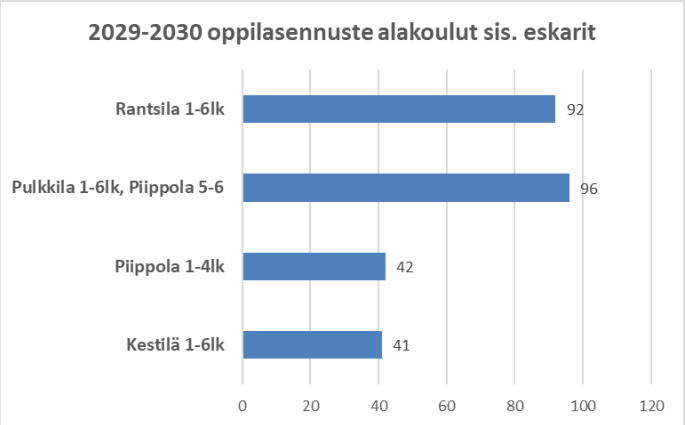
Taulukko 3. Alakoulujen oppilasennusteet lukuvuosina 2027–2033 (sisältää esiopetuksen). Huomautus: Kouluverkkosuunnitelmassa Piippolan luokkien 5–6 opetus järjestetään Pulkkilassa. Oppilaiden määrä merkitty Piippolan kohdalla sulkuihin.

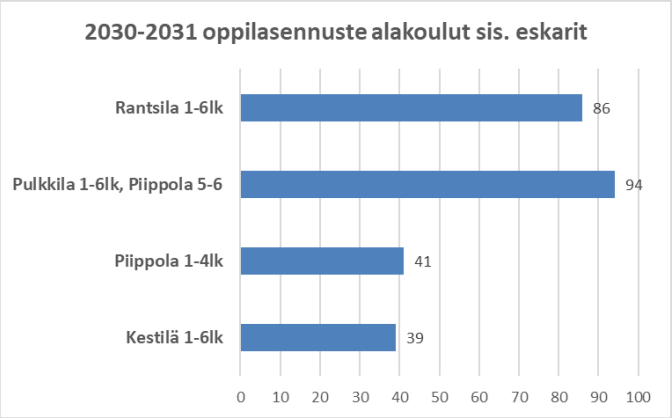
Taulukko 4. Oppilasennuste lukuvuodelle 2027–2028. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.

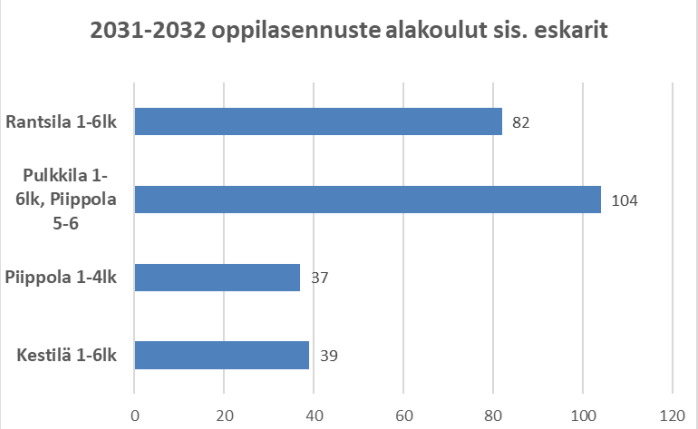
Taulukko 5. Oppilasennuste lukuvuodelle 2028–2029. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.

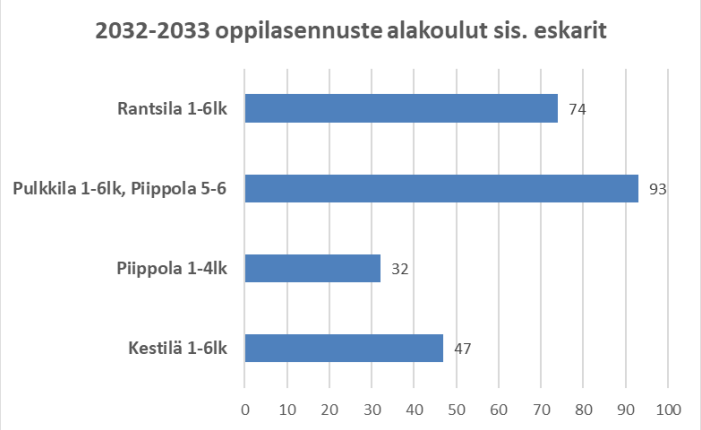
Taulukko 6. Oppilasennuste lukuvuodelle 2029–2030. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.

Taulukko 7. Oppilasennuste lukuvuodelle 2030–2031. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.

Taulukko 8. Oppilasennuste lukuvuodelle 2031–2032. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.

Taulukko 9. Oppilasennuste lukuvuodelle 2032–2033. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.

3.3 Valtionosuuksien kehitys

Kunnan valtionosuus oli 1 619 euroa asukasta kohden vuonna 2023. Vuonna 2024 valtionosuus laski 1 416 euroon, minkä jälkeen se nousi 1 589 euroon vuonna 2025 ja 1 595 euroon vuonna 2026. Vuoden 2027 ennakkoarvion mukaan valtionosuus on 1 561 euroa asukasta kohden, mikä on 34 euroa (2,1 %) vähemmän kuin vuonna 2026 ja 58 euroa (3,6 %) vähemmän kuin vuonna 2023. Kunnan asukasluvun ollessa 4 861 asukasta (31.12.2025), ennakkoarvio merkitsee noin 165 000 euron vähennystä valtionosuuksiin verrattuna vuoden 2026 tasoon.

vuosi	2023	2024	2025	2026	2027 ennakkoarvio
vos-laskelma € / asukas	1619	1416	1589	1595	1561

Taulukko 10. Kunnan saamat valtionosuudet vuosina 2023–2026 sekä arvio vuodelle 2027, euroa asukasta kohden. Luvuissa on mukana koko palvelutarjonta opetus mukaan lukien. Lähde: Kuntaliitto, valtionosuuslaskelmat, haettu 20.10.2026.

Valtionosuuden määrä asukasta kohden on vuoden 2027 ennakkoarvion mukaan pienempi kuin vuosina 2023 ja 2026. Väestökehityksen vaikutukset näkyvät siten myös kunnan rahoituspohjassa. Palveluverkon tarkastelun tavoitteena on turvata opetuksen laatu, oppimisen tuki ja palvelujen saavutettavuus muuttuvassa toimintaympäristössä myös tulevina vuosina.

4 Nykyinen kouluverkko ja rakennuskanta

4.1 Nykyiset toimipisteet

Siikalatvan perusopetuksen kouluverkko muodostuu neljästä alakoulusta, yhdestä yläkoulusta ja yhdestä pysyvästä perhekodin opetusryhmästä. Esiopetus järjestetään päiväkotien yhteydessä osana kunnan varhaiskasvatuspalveluja. Jokaisessa neljässä pitäjässä, Kestilässä, Piippolassa, Pulkkilassa ja Rantsilassa toimii esiopetusta järjestävä päiväkoti ja vuosiluokkien 1–6 koulu. Yläkoulu toimii Rantsilassa. Verkko on muotoutunut vaiheittain vuoden 2009 kuntaliitoksen jälkeen. Lukiokoulutus on perusopetuksen jälkeinen toisen asteen koulutus. Se käsitellään tässä muistiossa vain siltä osin kuin se vaikuttaa kouluverkkoon.

Pitäjä	Esiopetus	Vuosiluokat 1–6	Vuosiluokat 7–9	Toisen asteen koulutus
Kestilä	Vekaran päiväkoti	Kestilän alakoulu		
Piippola	Vaarintalon päiväkoti	Pentti Haanpään koulu		Siikalatvan lukio
Pulkkila	Hiirenkorvan päiväkoti	Rantakankaan koulu		
Rantsila	Suopeikon päiväkoti	Aleksanterin koulu	Gananderin koulu Ojantakasen perhekoti	

Taulukko 11. Kunnan esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen toimipisteet.

Palveluverkon toimintaedellytyksiin vaikuttavat oppilasmäärien kehitys, rakennusten kunto ja käytettävyys sekä käytettävissä olevat henkilöstö- ja talousresurssit. Näitä tarkastellaan jäljempänä.

4.2 Rakennusten kunto

Koulurakennusten kuntotiedot on koottu sivistystoimen ja teknisten palvelujen yhteistyönä, ja ne esiteltiin valtuuston iltakoulussa 22.9.2026. Arvio koskee nykyisiä koulurakennuksia. Piippolan JEDUn rakennus on rajattu tarkastelun ulkopuolelle, koska sen nykyistä laajempi käyttöönotto edellyttää erillistä investointisuunnittelua.

Kuntoa on arvioitu viisiportaisella luokituksella. Luokassa 5 rakennusosa on uusi, eikä toimenpiteitä arvioida tarvittavan seuraavan kymmenen vuoden aikana. Luokassa 4 kunto on hyvä, ja kevyitä huoltokorjauksia tarvitaan 5–10 vuoden kuluessa. Luokassa 3 kunto on tyydyttävä, ja huoltokorjaus tai peruskorjaus tulee ajankohtaiseksi 1–5 vuoden kuluessa. Luokka 2 tarkoittaa välttävää kuntoa ja peruskorjausta 1–5 vuoden kuluessa. Luokassa 1 rakennusosa on heikko ja korvataan 1–5 vuoden kuluessa. Arvioinnissa on tarkasteltu rakennusten yleiskuntoa, rakenteita, pintoja, keittiötiloja, keittiön laitteita, ilmanvaihtoa, muuta talotekniikkaa, kattoa ja piha-alueita.

Kestilän koulun, Pentti Haanpään koulun ja Rantakankaan koulun kaikki arvioidut kohteet ovat luokissa 4 ja 5, ja yleiskunto on kaikissa kolmessa luokkaa 5. Luokan 4 kohteet ovat pääosin pintoja, muuta talotekniikkaa ja piha-alueita, ja niihin kohdistuu kevyitä huoltokorjauksia 5–10 vuoden kuluessa.

Rantsilan koulurakennusten kuntoarviot ovat muita heikommat. Aleksanterin koulun yleiskunto on luokkaa 3, ja seitsemän yhdeksästä arvioidusta kohteesta on luokassa 3. Katon kuntoluokka on 2, mikä tarkoittaa peruskorjaustarvetta lähivuosina. Gananderin koulun yleiskunto on luokkaa 4 ja rakenteet ovat luokkaa 5, mutta useiden muiden osa-alueiden kuntoluokka on 3.

Rantsilan kouluissa huolto- ja peruskorjaustarpeet ajoittuvat siten 1–5 vuoden päähän, kun taas muissa taajamissa korjaustarpeet ovat vähäisiä ja ajoittuvat pidemmälle. Korjausten laajuus ja kustannukset käsitellään luvussa 4.4.

Rakennus	Yleis-kunto	Raken-teet	Pinnat	Keittiö	Keittön laitteet	Ilman-vaihto	Muu talotek-niikka	Katto	Piha-alue
Kestilä	5	5	4	5	5	5	4	5	4
Piippola, Pentti Haanpään koulu	5	5	4	ei keittiötä	ei keittiötä	5	5	4	5
Pulkkila, Rantakankaan koulu	5	5	4	5	5	5	4	5	4
Rantsila, Aleksanterin koulu	4	5	3	3	3	4	4	2	3
Rantsila, Gananderin koulu	4	5	3	3	3	4	4	4	3

Taulukko 12. Koulurakennusten kuntoluokat. Lähde: Siikalatvan kunta, sivistystoimi ja tekniset palvelut 2026.

4.3 Tilatehokkuus ja tilakustannukset

Taulukossa 13 esitetään alakoulujen pinta-ala, oppilasmäärä ja tilakustannukset tilinpäätöksen 2025 perusteella. Tilakustannus on ylläpitokustannusten, leasingmaksujen eli tilavuokrien ja poistojen summa. Jedun rakennus on mukana vertailun vuoksi, vaikka se ei kuulu nykyiseen alakouluverkkoon ja on tällä hetkellä lukiokäytössä.

Kestilän koulussa on tilaa 25,2 m² ja Aleksanterin koulussa 24,9 m² oppilasta kohden. Rantakankaan koulussa vastaava luku on 14,8 m² ja Pentti Haanpään koulussa 11,1 m². Jedun rakennuksessa tilaa on 30,7 m² oppilasta kohden.

Tilakustannus oppilasta kohden on korkein Kestilässä, 5 369 euroa vuodessa, ja matalin Aleksanterin koulussa, 1 856 euroa. Rantakankaalla se on 4 329 euroa, JEDUssa 3 037 euroa ja Pentti Haanpään koulussa 2 507 euroa. Neliötä kohden kustannus on korkein Rantakankaalla, 292 euroa vuodessa, ja matalin Aleksanterin koulussa, 75 euroa. Tilakustannukset muuttuvat yleensä oppilasmääriä hitaammin. Oppilasmäärän vähentyessä kustannukset jakautuvat harvemmalle oppilaalle, mikä nostaa oppilaskohtaisia kustannuksia, ellei samalla kyetä vähentämään käytössä olevien tilojen kustannuksia.

Rantsilan liikuntahallin ja Pulkkilan Ylämäkelän liikuntahallin kustannuksista osa kohdistuu koulutoimintaan. Molemmat kohteet ovat ma-pe klo 9–15 koulujen tai varhaiskasvatuksen käytössä. Edellä kuvattu aika on noin 35 % koko tilan käyttöajasta. Rantsilan liikuntahallista kohdistuu koululle edellä kuvatulla periaatteella ylläpitokustannuksia noin 30 700 euroa vuodessa ja poistoja noin 9 500 euroa vuodessa. Ylämäkelän liikuntahallista ja rakennuksessa sijaitsevasta opetuskeittiöstä kohdistuu koululle ylläpitokustannuksia noin 21 500 euroa vuodessa ja poistoja noin 17 100 euroa vuodessa.

Toimipiste	Laajuus, m2	Oppilaita	m² per oppilas	€ / oppilas / vuosi	€/m² / vuosi	Ylläpito-kustannukset, TP 2025, €	Poistot, TP 2025, €	Leasing-maksut, TP 2025, €
Kestilän alakoulu	1 338	53	25,2	5 369	212	114 000	22 840	160 925
Pentti Haanpään koulu	457	41	11,1	2 507	225	73 000	29 777	-
Rantakankaan koulu	1 276	86	14,8	4 329	292	128 069	47 800	196 876
Aleksanterin koulu	2 465	99	24,9	1 856	75	150 897	32 877	-
JEDUn rakennus, lukiokäyttö	3 780	123	30,7	3 037	99	277 409	96 164	-
Rantsilan liikuntahalli	1350					30 700	9 500	

Ylämäkelän liikuntahalli	916					21 500	17 100	

Taulukko 13. Tilatehokkuus ja tilakustannukset 2025. Lähde: Siikalatvan kunta, tilinpäätös 2025.

4.4 Tasearvot, poistot ja investointitarpeet

Taulukko 14 esittää koulurakennusten tasearvot tilinpäätöksessä 2025, vuoden 2026 poistot ja arvioidut investointitarpeet vuosille 2027–2036. Investointitarpeet perustuvat kunnossapitoon, korjausvelkaan ja rakennusten tekniseen käyttöikään. Korjausvelka on laskettu laskennallisen käyttöiän perusteella.

Gananderin koululla on suurin tasearvo (1 001 000 euroa) ja toiseksi suurin Rantakankaan koululla (788 631 euroa). Aleksanterin koulun tasearvo on 641 880 euroa, Kestilän koulun 341 624 euroa ja Pentti Haanpään koulun 156 971 euroa. Jedun rakennus ei sisälly kunnan taseeseen vuonna 2025.

Vuosipoistot ovat Rantakankaan koululla 47 800 euroa ja Ganaderin koululla 47 600 euroa. Aleksanterin koulun vuosipoisto on 32 900 euroa, Pentti Haanpään koulun 29 800 euroa ja Kestilän koulun 22 800 euroa.

Kestilän koulun investointitarve on yhteensä 42 000 euroa, josta 13 000 euroa kohdistuu vuodelle 2027 ja 29 000 euroa vuosille 2031–2035. Pentti Haanpään koulun 29 500 euron tarve sijoittuu kokonaan vuosille 2031–2035. Rantakankaan koulun tarve on 56 000 euroa, josta 9 000 euroa kohdistuu vuodelle 2027 ja 47 000 euroa vuosille 2031–2035.

Rantsilan kahden koulun investointitarve on yhteensä 2 235 000 euroa. Se on 95 % siitä 2 362 500 eurosta, joka on arvioitu muille kouluille kuin JEDUlle. Aleksanterin koulun tarve on 1 218 000 euroa. Vuodelle 2027 kohdistuu 385 000 euroa, joka sisältää korjausvelkaa. Vesikatto ja paloilmaisin ovat kiireellisiä. Loput 833 000 euroa sijoittuu vuosille 2031–2035. Ganaderin koulun tarve on 1 017 000 euroa. Siitä 260 000 euroa kohdistuu vuodelle 2027 ja sisältää korjausvelkaa (pinnat, kalusteet, ovet), 110 000 euroa vuodelle 2028 ja 647 000 euroa vuosille 2031–2035.

Taulukon 14 mukainen investointitarve on vuosina 2027–2035 yhteensä noin 4,3 miljoonaa euroa. Tästä 1,9 miljoonaa euroa liittyy JEDUn rakennuksen käyttöönottoon ja muuttamiseen opetuskäyttöön. Arvio on laadittu keväällä 2025, jonka jälkeen kustannustaso on noussut. Ilman Jedun rakennusta tarkasteltuna investointitarve on 2,36 miljoonaa euroa. Tästä Aleksanterin ja Gananderin koulujen osuus on 2,24 miljoonaa euroa eli noin 95 prosenttia kokonaismäärästä.

Yläkouluratkaisu Pulkkilaan (vuokramalli tai investointimalli) muuttaa investointitarvelaskelmia tarkastelujakson aikana koska Rantsilassa alakoulu siirtyisi Gananderin koululle, mikä vaatii muutoskustannuksia Gananderilla sekä mahdollisen alaskirjauksen Aleksanterin koulun osalta. Tarkemmat laskelmat yläkouluvaihtoehdon osalta on esitetty erikseen yläkoulupäätöksen yhteydessä.

Koulurakennus	Tasearvo TP 2025, €	Poistot 2026, € / v	Investointi-tarve 2027, €	Investointi-tarve 2028, €	Investointi-tarve 2031-2035, €, arvio	Yhteensä 2027-2036, € (10 v TPS)
Kestilä	341 624	22 840	13 000		29 000	42 000

Piippola, Pentti Haanpään koulu	156 971	29 777			29 500	29 500
Piippola, JEDU			1 900 000			1 900 000
Pulkkila, Rantakankaan koulu	788 631	47 790	9 000		47 000	56 000
Rantsila, Aleksanterin koulu	641 880	32 877	385 000		833 000	1 218 000
Rantsila, Gananderin koulu	1 017 000	47 555	260 000	110 000	647 000	1 017 000
Yhteensä	**2 930 642**	**182 223**	**2 567 000**	**110 000**	**1 585 500**	**4 262 500**
Yhteensä ilman JEDUn rakennusta	**2 930 642**	**182 223**	**667 000**	**110 000**	**1 585 500**	**2 362 500**

Taulukko 14. Koulurakennusten tasearvot, poistot ja investointitarpeet.

4.5 Koulumatkat ja koulukuljetukset (nykyiset matka-ajat, kuljetettavien määrä, kuljetuskustannukset)

Koulukuljetukset ovat osa perusopetuksen kouluverkkoa. Siikalatvan kunnan pinta-ala ja harva asutus merkitsevät sitä, että merkittävä osa oppilaista on koulukuljetuksen piirissä.

Taulukossa 15 esitetään alakoulujen koulukuljetuskustannukset osavuosikatsauksen 1–6/2026 perusteella. Neljän koulun yhteenlasketut kuljetuskustannukset olivat tarkastelujaksolla noin 241 500 euroa. Koko vuoden kustannukseksi arvioituna tämä vastaa noin 483 000 euroa.

Koulukohtaiset kustannukset eivät ole suoraan vertailukelpoisia, koska kuljetusmatkojen pituus, kuljetusta saavien oppilaiden määrä ja kuljetusreittien rakenne vaihtelevat alueittain. Taulukossa esitetty kustannus oppilasta kohden on laskettu koulun koko oppilasmäärän perusteella eikä kuljetettavien oppilaiden perusteella.

Kestilän alakoulun osuus oppilaista on pienempi kuin sen osuus kuljetuskustannuksista. Tämä kuvaa alueen kuljetusolosuhteita ja kuljetusreittien rakennetta. Vastaavasti koulukuljetusten kustannukset eivät määräydy suoraan koulun oppilasmäärän perusteella.

Kouluverkkosuunnitelmassa Piippolan 5.–6.-luokkalaisten opetus siirtyy Pulkkilaan. Arvion mukaan muutos ei edellytä uusien kuljetusreittien suunnittelua, vaan kuljetukset voidaan järjestää hyödyntämällä olemassa olevia reittejä ja tarkistamalla niiden aikatauluja. Iltapäivään voidaan tarvita ylimääräisiä kuljetuksia muutamana päivänä viikossa.

Toimipiste	Kuljetus, osavuosikatsaus 1-6/2026, €	Koko toimipisteen oppilasmäärä	€ / oppilas 1-6/2026	€ / oppilas vuonna 2026, arvio
Kestilän alakoulu	72 175	53	1 362	2 723
Pentti Haanpään koulu	24 185	41	590	1 180
Rantakankaan koulu	55 127	86	641	1 282
Aleksanterin koulu	90 013	99	919	1 837

Taulukko 15. Koulukuljetusten kustannukset oppilasta kohti 2026. Vuosiarvio on osavuosikatsauksen puolivuotisluku kaksinkertaistettuna. Lähde: osavuosikatsaus 1–6/2026.

5 Valmistelun aikana tarkastellut vaihtoehdot

Kunnanvaltuuston päätöksistä 31.3.2025 (§ 21) ja 14.4.2025 (§ 31) valitettiin hallinto-oikeuteen. Valmistelua jatkettiin valituksista huolimatta, jotta kouluverkon kehittämiseen oli käytettävissä vaihtoehtoisia etenemismalleja oikeusprosessin lopputuloksesta riippumatta.

Valmistelussa tarkasteltiin vaihtoehtoja, jotka koskivat opetuksen säilyttämistä nykyisissä toimipisteissä, oppilaiden yhdistämistä suuremmiksi ryhmiksi eri vuosiluokilta alkaen, esiopetuksen järjestämistä sekä lukiokoulutuksen sijaintia. Tarkastellut vaihtoehdot on koottu taulukkoon 16, jossa kuvataan kunkin vaihtoehdon keskeinen sisältö, vahvuudet ja heikkoudet sekä syyt, joiden vuoksi sitä ei viety jatkovalmisteluun.

Hallinto-oikeuden ratkaisun jälkeen valmistelu jatkui voimassa olevien päätösten pohjalta. Sivistyslautakunnan työryhmä päätyi jatkovalmistelemaan vaihtoehtoa, jossa Piippolan ja Pulkkilan opetus yhdistetään vuosiluokilta 5–6 alkaen ja muut koulut säilyvät pääosin nykyisellä rakenteellaan. Samalla valmisteltuun esiopetuksen vaiheittaista siirtämistä koulujen yhteyteen.

Keskeinen sisältö	Edut	Haitat	Eteneminen jatkovalmisteluun
A. Alkuopetus säilyy kirkonkylissä. Oppilaat yhdistetään koko kunnan alueella 3. vuosiluokalta lähtien.	Lähikouluperiaate toteutuu alkuopetuksessa. Luokkatasoilla on kaksi tai kolme rinnakkaisluokkaa. Pedagoginen ja kuntien välinen yhteistyö lisääntyy. Uusimpien	Kuljetuskustannukset nousevat. Rantsilasta kuljetettavien oppilaiden kuljetusajat pitenevät. Kuljetusreitit suunniteltava uudelleen. Kuntalaisaloite ehdotusta vastaan. Opetusryhmien määrän väheneminen heijastuu opettajien ja ohjaajien tarpeeseen.	Ei edennyt. Kunnanvaltuuston päätös 31.3.2025 § 21: rakennusten osto Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä JEDUlta. Päätös mahdollistaa alakoulutoiminnan Piippolassa.

	alakoulukiinteistöjen käyttö tehostuu.		
B. Kuten vaihtoehto a, mutta oppilaat yhdistetään koko kunnan alueelta 5. vuosiluokalta alkaen.	Samat edut kuin vaihtoehdossa A.	Kuljetuskustannukset nousevat. Rantsilasta kuljetettavien oppilaiden kuljetusajat pitenevät. Reitit on suunniteltava uudelleen. Opetusryhmiä vähenee luokilla 5–6, mutta vähemmän kuin vaihtoehdossa A, joten säästöt ja henkilöstövaikutus jäävät pienemmiksi	Ei edennyt. Kunnanvaltuuston päätös 31.3.2025 § 21.
C. Kuten vaihtoehto A, mutta oppilaat yhdistetään koko kunnan alueelta 6. vuosiluokalta lähtien.	Samat edut kuin vaihtoehdossa A. Vaihtoehto sai eniten kannatusta huoltajille tehdyssä kyselyssä keväällä 2026.	Kuljetuskustannukset nousevat. Rantsilasta kuljetettavien oppilaiden kuljetusajat pitenevät. Reitit on suunniteltava uudelleen. Opetusryhmiä vähenee vain 6. vuosiluokalla, joten säästöt ja henkilöstövaikutus ovat vaihtoehdoista A ja B pienimmät.	Ei edennyt. Kunnanvaltuuston päätös 31.3.2025 § 21.
D. Kaikki alakouluopetus keskitetään yhteen toimipisteeseen, ja oppilaat yhdistetään koko kunnan alueelta 1. vuosiluokalta alkaen.	Luokkatasoilla on kaksi tai kolme rinnakkaisluokkaa, ja toimipisteiden yhdistäminen tuo kustannussäästöjä. Pedagoginen yhteistyö lisääntyy.	Kuljetuskustannukset nousevat. Kuljetusreitit on suunniteltava uudelleen. Kuntalaiset vastustivat ehdotusta kuntalaisaloitteessa. Nykyinen rakennuskanta ei riitä yhteen toimipisteeseen. Osa uusimmista alakoulukiinteistöistä jää vajaakäytölle. Opetusryhmien määrä vähenee, mikä vähentää opettajien ja ohjaajien tarvetta. Muutos edellyttää yhteistoimintamenettelyä.	Ei edennyt. Kunnanvaltuuston päätös 31.3.2025 § 21.
E. Rantsilan ja Pulkkilan oppilaat yhdistetän 3. vuosiluokalta alkaen.	Rantsilan ja Pulkkilan osalta	Kuljetuskustannukset nousevat. Kuljetusreitit on suunniteltava uudelleen.	Ei edennyt. Rantsilan ja Pulkkilan oppilaat mahtuvat

Kestilän ja Piippolan alakoulut säilyvät erillisinä.	samat edut kuin vaihtoehdossa D.	Rantakankaan nykyiset tilat eivät riitä Rantsilan ja Pulkkilan oppilaille.	Rantakankaan nykyisiin tiloihin aikaisintaan elokuussa 2032.
F. valtuutettu Juha Myllysen ehdotus: lukio siirretään Kestilään. Piippolan ja Pulkkilan oppilaat yhdistetään 1. vuosiluokalta alkaen. Rantsila säilyy vuosiluokkien 1–6 kouluna	Pyhännän suunnasta tulevilla lukiolaisilla on hyvä yhteys Kestilään. Kestilän koulurakennuksen käyttö tehostuu.	Kestilän koulurakennus on suunniteltu alakoulun tarpeisiin. Lukiolaisten kuljetuskustannukset nousevat. Puutteelliset tilat luonnontieteellisten aineiden opetukseen.	Ei edennyt. Kunnanvaltuuston päätös 31.3.2025 § 21.
G. Valtuutettu Juha Myllysen ehdotus: lukio siirretään Kestilään. Vuosiluokat 1–2 säilyvät kylissä. Piippolan ja Pulkkilan oppilaat yhdistetään 3. vuosiluokalta alkaen. Rantsilan alakoulu säilyy vuosiluokkien 1–6 kouluna.	Samat edut kuin vaihtoehdossa F. Lähikouluperiaate toteutuu alkuopetuksessa.	Samat haitat kuin vaihtoehdossa F. Opetusryhmien määrä sama kuin tilanteessa, jossa ei tehdä muutoksia nykyisiin periaatteisiin.	Ei edennyt. Kunnanvaltuuston päätös 31.3.2025 § 21.
H. Kestilän ja Rantsilan sekä Piippolan ja Pulkkilan oppilaat yhdistetään 1. vuosiluokalta alkaen. Alakoulut sijaitsevat Kestilässä ja Pulkkilassa.	Opetus vuosiluokittain. Ryhmäkoot ovat kohtuulliset. Oppimisen tuen antaminen tehostuu. Toimipisteiden yhdistäminen tuo kustannussäästöjä.	Kuljetuskustannukset nousevat. Kuljetusreitit on suunniteltava uudelleen. Alakoulun opetusryhmien määrä vähenee kahteentoista, mikä vähentää opettajien ja ohjaajien tarvetta. Muutos edellyttää yhteistoimintamenettelyä.	Ei edennyt. Kunnanvaltuuston päätös 31.3.2025 § 21.
I. Alkuopetus säilyy pitäjissä. Kestilän ja Rantsilan sekä Piippolan ja Pulkkilan oppilaat yhdistetään 3. vuosiluokalta alkaen	Samat edut kuin vaihtoehdossa H. Lähikouluperiaate toteutuu alkuopetuksessa.	Samat haitat kuin vaihtoehdossa H. Opetusryhmien määrä sama kuin vaihtoehdossa H.	Ei edennyt. Kunnanvaltuuston päätös 31.3.2025 § 21.
J. Alkuopetus säilyy pitäjissä. Kestilän ja Piippolan sekä Rantsilan ja Pulkkilan oppilaat yhdistetään 3. vuosiluokalta alkaen.	Samat edut kuin vaihtoehdossa H. Lähikouluperiaate toteutuu alkuopetuksessa.	Samat haitat kuin vaihtoehdossa H. Opetusryhmien määrä nousee verrattuna vaihtoehtoon H.	Ei edennyt. Kunnanvaltuuston päätös 31.3.2025 § 21.

K. Piippolan ja Pulkkilan oppilaat yhdistetään 1. vuosiluokalta alkaen.	Opetus vuosiluokittain muissa kouluissa paitsi Kestilässä, jossa opetus järjestetään yhdysluokissa.	Alkuopetus ei toteudu kaikissa pitäjissä. Kuljetuskustannukset nousevat. Kuljetusreitit suunniteltava uudelleen. Alakoulun opetusryhmiä on yksi enemmän kuin vaihtoehdossa H.	Ei edennyt. Kunnanvaltuuston päätös 31.3.2025 § 21.
L. Kestilän ja Rantsilan alakoulut säilyvät pitäjissä. Aleksanteri siirtyy Gananderille. Piippolan ja Pulkkilan oppilaat yhdistetään 5. vuosiluokalta alkaen.	Lähikouluperiaate toteutuu alkuopetuksessa. Ratkaisu mahdollistanee päiväkodin tilojen suunnittelun Jedun tiloihin. Henkilöstön tarve pysyy likimain ennallaan.	Kuljetuskustannukset nousevat. Kuljetusreitit suunniteltava uudelleen.	Eteni jatkovalmisteluun.
M. Esiopetus siirtyy koulun yhteyteen usean vuoden aikana.	Esi- ja alkuopetuksen yhteistyö lisääntyy ja antaa mahdollisuuksia uudenlaisille toimintamuodoille lapsen polulle esiopetuksesta perusopetukseen.	Kunnalla ei ole vielä omaa mallia esiopetuksen järjestämiseksi koulun yhteydessä. Esiopetusta käyvien lasten täydentävä varhaiskasvatuksen paikkaa ei ole ratkaistu. Vuorohoitolasten tilanne edellyttää tarkempaa selvitystä myös kuljetusten osalta, mikäli lapsi tarvitsee myös vakan palveluja. Työehtosopimusten ehdot edellyttänevät paikallista sopimusta.	Eteni jatkovalmisteluun sivistysjohtajan linjauksena. Esiopetuksen lapsikohtainen kustannus Siikalatvassa on 14 307 euroa. Se on noin 22 % korkeampi kuin vertailuryhmän keskiarvo 11 745 euroa vuonna 2025. (Kuntamaisema).
N. Esiopetus säilyy varhaiskasvatuksessa	Lapsen arki on mahdollisimman eheä eli esiopetus ja täydentävä varhaiskasvatus tapahtuu samassa yksikössä samojen aikuisten toimesta koko päivän. Samoin vuorohoidossa olevan lapsen	Varhaiskasvatuksen esiopetuksen nykyiset korkeat kustannukset.	Esiopetuksen kustannuksia varhaiskasvatuksen sisällä tulee tarkistaa ja verrata muiden kuntien laskentaprosesseihin.

	esiopetus on joustavaa.		
O. Perusopetus vuosiluokilla 1–9 keskitetään vähitellen Pulkkilaan.	Luokkatasoilla on useampi rinnakkaisluokka, pedagoginen yhteistyö lisääntyy ja toimipisteiden yhdistäminen tuo kustannussäästöjä.	Kuljetuskustannukset nousevat. Kuljetusreitit on suunniteltava uudelleen. Pulkkilan nykyiset tilat eivät riitä koko kunnan perusopetukselle. Opetusryhmien määrä vähenee, mikä vähentää opettajien ja ohjaajien tarvetta. Muutos edellyttää yhteistoimintamenettelyä.	Ei edennyt. Vaihtoehto ei ole nykytilanteessa toteutettavissa, joten vaihtoehtoa ei ole valmisteltu päätettäväksi.

Taulukko 16. Valmistelun aikana tarkastellut vaihtoehdot ja niiden eteneminen jatkovalmisteluun.

Taulukossa 16 on kuvattu kunkin vaihtoehdon keskeinen sisältö, edut ja haitat sekä se, etenikö vaihtoehto jatkovalmisteluun ja millä perusteella. Vaihtoehto O kuvaa mahdollista tulevaa kehityssuuntaa, ja se on otettu mukaan vertailun kattavuuden vuoksi. Vaihtoehdot L, M ja N etenivät jatkovalmisteluun: L sivistyslautakunnan työryhmän valintana ja M sekä N viranhaltijan linjauksena. Kuntien kirjaustavat voivat poiketa toisistaan, joten vaihtoehdon M esiopetuksen kustannusluku (14 307 euroa oppilasta kohti vuonna 2025) antaa suuntaa, mutta ei ole täysin vertailukelpoinen. Luku perustuu Kuntamaisemaan, jonka lähteinä ovat Valtiokonttori ja Tilastokeskus.

6 Esitettävä kouluverkkoratkaisu

Ratkaisussa perusopetuksen toimipisteverkko mitoitetaan oppilasmäärien kehitykseen ja valtuuston tekemiin päätöksiin. Alakoulupalvelut säilyvät kaikissa taajamissa, ja opetusta järjestetään nykyistä useammin yhteisin ratkaisuin.

Kestilä: Kestilän koulu on mitoitettu 120 oppilaalle. Esiopetus siirtyy rakennuksessa koulun puolelle.

Piippola: Pentti Haanpään oppilaat vuosiluokilta 1–4 siirtyvät JEDUn luokkatilojen valmistuttua. Oppilaat vuosiluokilta 5–6 siirtyvät Rantakankaan kouluun Pulkkilaan. Ratkaisu mahdollistaa tilasuunnittelun myös varhaiskasvatuksen tarpeisiin.

Pulkkila: Rantakankaan koulun oppilasmäärää (maksimi 120) nostetaan Pentti Haanpään koulun vuosiluokilla 5 ja 6. Ratkaisun myötä näiden vuosiluokkien opetus järjestetään luokkatasoittain kaikille Pulkkilan ja Piippolan oppilaille.

Rantsila: Aleksanterin koulun toiminta siirtyy Gananderin koulun nykyisiin tiloihin, kun yläkoulu on siirtynyt uusiin tiloihin Pulkkilassa. Siirron ajankohta on aikaisintaan elokuussa 2029.

Esiopetus: Esiopetuksen toimintamalli ratkaistaan erikseen palveluverkon toimeenpanon yhteydessä. Valmistelussa selvitetään, voidaanko esiopetus järjestää nykyistä kustannustehokkaammin koulujen tai

päiväkotien yhteydessä.

6.1 Vaiheittainen toteutus

Kouluverkkoratkaisu toteutetaan vaiheittain usean vuoden aikana. Sivistyslautakunnan työryhmä on valmistellut alustavan toteutusaikataulun.

Elokuu 2027

- Piippolan vuosiluokkien 5–6 oppilaat siirtyvät Pulkkilan Rantakankaan kouluun.
- Kestilässä esiopetus siirtyy koulun tilojen yhteyteen.

Elokuu 2028

- Pentti Haanpään koulun vuosiluokat 1–4 siirtyvä JEDUlle

Elokuu 2029

- Aleksanterin koulun toiminta siirtyy Gananderin koulun nykyisiin tiloihin.
- Arvio yläkoulun siirtymisestä Pulkkilaan. Siirto ajoittuu hankkeen valmistumisen mukaan.

6.2 Esiopetus ja joustava alkuopetus

Esiopetuksen ja joustavan alkuopetuksen tarkempaa toimintamallia ei ole vielä ratkaistu. Valmistelu jatkuu osana palveluverkon toimeenpanoa, minkä vuoksi asiaa ei tässä muistiossa esitetä lopullisesti ratkaistuna. Mahdollisuutta yhdistää esiopetus alkuopetuksen yhteyteen tullaan tarkastelemaan lapsen arjen näkökulmasta, missä vaikuttaa lasten tarve esiopetusta täydentävälle varhaiskasvatukselle sekä päiväkodin ja koulun fyysinen sijainti. Lähtökohtaisesti esiopetuksen ja joustavan alkuopetuksen ryhmissä olisi sekä varhaiskasvatuksen opettaja että alkuopettaja.

Toimintamallin rinnalla tarkastellaan myös päiväkotien esiopetuksen ja pienempien lasten yhdistettyjä ryhmiä, joita on toteutettukin Siikalatvalla tilanteissa, joissa esiopetuksessa on poikkeavan pieni ryhmä.

7 Vaikutusten arviointi

Luvussa arvioidaan esitettävän vaihtoehdon vaikutukset lapsiin ja oppimiseen, pedagogiikkaan, henkilöstöön, kylien ja kunnan elinvoimaan sekä talouteen. Esitettävässä vaihtoehdossa Piippolan vuosiluokat 5–6 siirtyvät Rantakankaan kouluun Pulkkilaan ja Aleksanterin koulun oppilaat Gananderin kouluun Rantsilaan. Muut koulut ja varhaiskasvatuksen toimipisteet jatkavat nykyisissä paikoissaan. Aleksanterin koulun siirron ajankohta on avoin.

7.1 Vaikutukset lapsiin ja oppimiseen

Vaikutuksia tarkastellaan YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti lapsen edun (3 artikla), yhdenvertaisuuden (2 artikla) ja osallisuuden (12 artikla) näkökulmasta. Lisäksi tarkastellaan oikeutta kehittymiseen, terveyteen, oppimiseen ja vapaa-aikaan (6, 24, 28–29 ja 31 artikla). Muutokset koskevat Piippolasta siirtyviä 5.–6.-luokkalaisia, Piippolaan jääviä 1–4-luokkalaisia, Rantakankaan koulun nykyisiä oppilaita ja Aleksanterin koulun oppilaita. Varhaiskasvatuksen lasten toimipisteet eivät muutu.

Lapsen etu

Esityksen perusteina ovat oppilasmäärän lasku, opetusryhmien koko, Aleksanterin koulun rakennuksen kunto ja yläkoulun sijainti Pulkkilassa. Taloudelliset perusteet esitetään lapsen edun rinnalla, eivät sen sijasta. Lapsen edun kannalta on tärkeää, että siirtyvät oppilaat voivat jatkaa koulunkäyntiään mahdollisimman yhtenäisinä ryhminä ja että oppimisen sekä koulunkäynnin tuki jatkuu keskeytyksettä muutoksesta huolimatta.

Koulupolku ja kaverisuhteet

Piippolasta siirtyvillä 5.–6.-luokkalaisilla on Rantakankaan koulussa enemmän ikätovereita ja suurempi opettajayhteisö. Koulupolku jatkuu tulevaisuudessa Pulkkilassa myös yläkouluun, joten siirtymä alakoulusta yläkouluun on heille tutumpi. Kielteisiä vaikutuksia ovat koulun vaihtuminen kesken alakoulun, ystävyyssuhteiden mahdollinen katkeaminen ja pidempi koulumatka.

Piippolaan jäävillä 1–4-luokkalaisilla lähikoulu ja koulumatka säilyvät. Koulun oppilasmäärä pienenee, eikä sen toiminnassa ole mukana vanhempia oppilaita. Oppilasmäärän väheneminen voi kaventaa lasten päivittäisiä vertaiskontakteja ja vähentää eri-ikäisten oppilaiden välistä vuorovaikutusta. Yhteistyö Pulkkilan Rantakankaan koulun kanssa sekä yhteiset tapahtumat lieventävät haittaa.

Aleksanterin koulun oppilaat siirtyvät nykyistä suurempiin ja väljempiin tiloihin, joissa pitäjän muutkin palvelut voivat toimia. Ympäristö kuitenkin vaihtuu, ja iso, osin tyhjä rakennus voi tuntua oppilaista väljältä. Alakoulun tilat rajataan sen vuoksi selkeäksi kokonaisuudeksi, ja oppilaat osallistuvat tilojen suunnitteluun.

Koulumatkat ja turvallisuus

Piippolan ja Pulkkilan pitäjien väli on 12 kilometriä, joten siirtyvien oppilaiden matka pitenee. Matka- ja odotusajat, arkiliikunta sekä harrastusaika arvioidaan erikseen kuljetusten suunnittelussa ja tulevassa kilpailutuksessa. Pidentyvä koulumatka voi vaikuttaa koulupäivän kokonaiskestoon sekä lasten vapaa-ajan käyttöön.

Aleksanterin koulun palotekniikka ei ole ajanmukainen, ja rakennuksen vesikatto edellyttää 250 000 euron investointia sekä 30 000 euron varausta. Oppilaiden siirto parantaa kokonaisturvallisuutta.

Yhdenvertaisuus ja tukea tarvitsevat lapset

Erityisluokat toimivat Rantsilassa, Piippolassa ja Pulkkilassa. Piippolan erityisluokka palvelee vuosiluokkia 1–

4, ja Piippolan 5.–6.-luokkalaiset saavat tuen Pulkkilassa. Piippolassa tuettavien lasten osuus on suuri, joten heidän tilanteensa tarkastellaan erikseen. Muutos on tuen tarpeessa oleville lapsille raskaampi kuin muille, koska tuttu aikuinen ja ympäristö ovat heille erityisen tärkeitä. Tuen jatkuvuus turvataan siirtämällä oppilastiedot, tutustumalla etukäteen uuteen ympäristöön sekä pitämällä yhteispalaveri huoltajien ja erityisopettajien kanssa ennen siirtymistä.

Osallisuus ja lasten kuuleminen

Lapsia on kuultu viikolla 44. Kuuleminen on ollut ikätasoista, vapaaehtoista ja anonyymia. Lapsille kerrotaan päätöksen jälkeen, miten heidän näkemyksensä huomioitiin.

Oppilasryhmä	Keskeinen riski	Lieventävä toimi
Piippolasta siirtyvät 5.–6.-luokkalaiset	Koulumatka pitenee, ystävyyssuhteet katkeavat koulupäivän aikana	Tutustumispäivät, yhteiset tapahtumat ennen siirtoa
Piippolaan jäävät 1-4-luokkalaiset	Koulun pieni oppilasmäärä, ei vanhempia oppilastovereita	Yhteistyö Rantakankaan koulun kanssa
Rantakankaan nykyiset oppilaat	Ryhmäkoot kasvavat, tilat kuormittuvat	Ryhmäkokojen seuranta, tilajärjestelyt
Aleksanterin koulun oppilaat	Kouluympäristö vaihtuu, iso rakennus	Alakoulun tilojen rajaus, oppilaat mukaan suunnitteluun
Erityisluokkien ja tukea saavat oppilaat	Tuen jatkuvuus muutoksessa	Tukitietojen siirto, yhteispalaverit

Taulukko 17. Koonti oppilasryhmittäin esitettävän vaihtoehdon keskeisistä riskeistä ja niitä lieventävistä toimista.

Seuranta tehdään oppilaskyselyillä lukuvuosittain ja siitä raportoidaan sivistyslautakunnalle. Vastuuhenkilöksi nimetään toimipisteen johtaja.

Vaikutusten arviointi toimipisteittäin

Osana kouluverkkoselvityksen lapsivaikutusten arviointia on kuultu oppilaita kolmessa koulussa kolmessa eri muutostilanteessa (liite 17)

koulu	tarkasteltava muutostilanne	kohderyhmä
Rantakankaan koulu (Pulkkila)	5. ja 6. luokille tulee uusia oppilaita Piippolasta	41 (vuosiluokat 4–6)
Pentti Haanpään koulu (Piippola)	5. ja 6. vuosiluokan oppilaat siirtyvät Pulkkilaan Rantakankaan kouluun	21 (vuosiluokat 4–6)
Aleksanterin koulu (Rantsila)	Koulu siirtyisi Rantsilassa nykyisen yläkoulun tiloihin (Gananderin koulu), kun yläkoulu siirtyisi Pulkkilaan	65 (vuosiluokat 3–6)

Kestilän koulun oppilailta ja esiopetusryhmän lapsilta ei ole kysytty mielipidettä erikseen. Esiopetusryhmän sijoittuminen koulun puolelle on operatiivista toimintaa, joka ei muuta lasten opetusta tai päivän rakennetta. Lapset toimivat jo nykyisin saman rakennuksen eri osissa.

Rantakankaan koulun oppilaiden kuuleminen ja vaikutusten arviointi

Rantakankaan koulussa 4.–6.-luokkalaisten vastausprosentti oli 100 %. Koulun oppilaat suhtautuvat tuleviin oppilaisiin pääosin neutraalisti tai myönteisesti eikä vastarintaa juuri ole. Merkittävintä on vahva valmius toivottaa uudet oppilaat tervetulleiksi ja huoli siitä, että uusille muodostuisi kaverisuhteita. Vastaanottavan koulun ilmapiiri (hyvä henki, turvallisuus, kiusaamattomuus) on siirtymän tärkein voimavara. Oppilaiden oma halu auttaa kannattaa ottaa siirtymäsuunnitelmassa hyötykäyttöön (esim. kummioppilastoiminta). Oppilaat ovat valmiita auttamaan Pentti Haanpään siirtyviä oppilaita.

Pentti Haanpään koulun oppilaiden kuuleminen ja vaikutusten arviointi

Pentti Haanpään koululla vastausprosentti oli 91,3 %. Koulun oppilaille muutos on ensisijaisesti menetys: rakkaan pienen koulun, tuttujen aikuisten ja lyhyen koulumatkan vaihtuminen tuntemattomaan. Keskeinen huoli ei kuitenkaan ole uusi koulu sinänsä vaan kaverisuhteiden säilyminen, koulumatkan pidentyminen ja harrastusten ehtiminen. Nämä ovat asioita, joita voidaan helpottaa huolellisella siirtymäsuunnittelululla.

Aleksanterin koulun oppilaiden kuuleminen ja vaikutusten arviointi

Aleksanterin koulun vastausprosentti oli 93 %. Oppilaat eivät ensisijaisesti vastusta uusia tiloja Gananderin koululla, sillä Gananderin tilat nähdään useimmiten hyvinä ja jopa toivottuina. Vastustus kohdistuu yläkoulun siirtymiseen Pulkkilaan ja sen aiheuttamiin koulumatka- ja harrastusratkaisuihin sekä hankkeen kustannuksiin. Omaan kouluun kohdistuu vahvaa kiintymystä, jonka huomioiminen on tärkeää muutoksessa.

Kaikissa kouluissa yhteisiä teemoja olivat kaverit, tutut aikuiset ja oma luokka, koulumatka ja yhteisöllisyys. Kaverit valittiin tärkeimpien asioiden joukkoon lähes kaikissa oppilaiden vastauksissa. Mukavat opettajat ovat kaikissa kouluissa kärkiteemojen joukossa, ja "oma luokka" sekä tutut paikat toistuvat erityisesti menetettävinä asioina. Koulumatka teemana nousee esille eri tavoin. Pentti Haanpään oppilailla se on jo nykyisyyden tärkeimpiä asioita (sopiva koulumatka 62 %) ja siirtymisen suurin pelko. Aleksanterin oppilailla huoli kohdistuu yläkoulun siirtymiseen Pulkkilaan. Rantakankaan ja Piippolan oppilaat arvostavat pienen koulun henkeä, turvallisuutta ja kiusaamattomuutta, kun taas Aleksanterin oppilaat näkevät uudet ja isot tilat pääosin myönteisinä.

7.2 Pedagogiset vaikutukset

Kunnassa ei ole määritelty ryhmäkoon enimmäisrajaa. Sivistyslautakunta linjasi 12.2.2026 (§ 21), että opetusryhmät muodostetaan lukuvuosittain ryhmämuodostuksen periaatteiden mukaisesti perusopetuslain ja -asetuksen sekä oppimisen tuen uudistuksen edellyttämällä tavalla. Linjauksessa huomioidaan turvallisuus- ja lainmukaiset enimmäisrajat sekä hyvän hallinnon ja yhdenvertaisuuden vaatimukset (hallintolaki 6 §, perustuslaki 6 §). Lisäksi lautakunta evästi, että vuosiluokat 1–2 pysyvät suunnittelussa erillään 3. luokasta.

Kestilän alakoulussa on tarkastelujaksolla elokuusta 2027 toukokuuhun 2033 oppilaita 39–47. Opetus järjestetään yhdysluokissa, eikä koulussa ole rinnakkaisluokkia. Pienen henkilöstömäärän vuoksi opettajien vertaistukea ja pedagogista yhteistyötä vahvistetaan kunnan alaluokkien opettajien yhteisellä tiimityöskentelyllä.

Pentti Haanpään koulussa on tarkastelujaksolla 49–53 oppilasta, ja luku sisältää vuosiluokkien 5–6 oppilaat. Kun he siirtyvät Pulkkilaan, koululle jää tarkastelukaudella 26–36 oppilasta. Koulussa toimii 10 oppilaan erityisluokka. Nykytilassa opetus järjestetään yhdysluokissa vuosiluokilla 1–6. Esitettävässä vaihtoehdossa yhdysluokat muodostetaan vuosiluokille 1–4. Rinnakkaisluokkia ei ole, joten opettajien vertaistuki ja pedagoginen yhteistyö toteutuvat vastaavalla tavalla kuin Kestilän alakoulussa.

Rantakankaan koulussa on koko tarkastelujakson ajan noin 80 oppilasta. Piippolasta siirtyvien 5. ja 6. vuosiluokan oppilaiden määrä vaihtelee lukuvuosittain 8–17 oppilaan välillä. Koulussa toimii erityisluokka. Opetus järjestetään pääosin yhdellä opetusryhmällä vuosiluokkaa kohti. Oppilasmäärän vaihtelu vuosiluokittain edellyttää osin yhdysluokkien muodostamista. Opettajia on enemmän kuin pienemmissä kouluissa, mikä mahdollistaa laajemman pedagogisen yhteistyön sekä joustavammat oppimisen tuen järjestelyt. Mikäli koulu laajenisi kaksisarjaiseksi, yhteisopettajuuden ja oppimisen tuen järjestämisen mahdollisuudet lisääntyisivät.

Aleksanterin koulussa on tarkastelujaksolla 70–94 oppilasta. Oppilasmäärä on suurimmillaan elokuussa 2027 ja pienimmillään elokuussa 2032. Koulussa toimii erityisluokka. Opetus järjestetään pääosin yhdellä opetusryhmällä vuosiluokkaa kohti. Oppilasmäärän vaihtelu vuosiluokittain edellyttää osin yhdysluokkien muodostamista. Opettajia on enemmän kuin pienimmissä kouluissa, mikä tulee pedagogista yhteistyötä, osaamisen jakamista ja oppimisen tuen järjestämistä.

Erityisluokat säilyvät kaikissa kolmessa pitäjässä Kestilää lukuun ottamatta. Piippolan 5.–6.-luokkalaisten tuki siirtyy Pulkkilaan. Oppilaiden saaman oppimisen tuen tiedot siirretään ns. siirtopalavereissa ennen oppilaan siirtymistä, jotta lapsen oikeus oppimiseen ja tukeen toteutuu katkeamatta.

7.3. Vaikutukset perheisiin

Oppilaiden sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen huoltajien kuulemiset toteutettiin viikolla 44 Forms-kyselynä, johon vastasi 203 huoltajaa eri puolilta kuntaa. Linkki jaettiin huoltajille joko eDaisy’ssa tai Wilmassa. Kyselyn tavoitteena oli selvittää huoltajien näkemyksiä nykyisten palvelujen toimivuudesta sekä arvioita mahdollisten muutosten vaikutuksista lasten hyvinvointiin, oppimiseen ja perheiden arkeen.

Huoltajat ovat pääosin tyytyväisiä nykyisiin palveluihin ja arvioivat opetuksen laadun hyväksi tai erittäin hyväksi. Tärkeinä pidetään lähipalveluja, pieniä opetusryhmiä, tuttuja aikuisia sekä turvallista ja pysyvää kasvuympäristöä.

Merkittävimmät huolenaiheet liittyvät koulumatkojen pidentymiseen, lasten jaksamiseen, harrastusmahdollisuuksiin ja perheiden arjen sujuvuuteen. Pitkien koulupäivien ja kuljetusten yhteisvaikutusten arvioidaan kuormittavan lapsia sekä vähentävän aikaa vapaa-ajalle ja harrastuksille. Muutosten arvioidaan lisäävän myös perheiden kuljetus- ja järjestelytarpeita, erityisesti vuorotyötä tekevissä perheissä.

Huoltajat tunnistivat myös myönteisiä vaikutuksia. Suurempien yksiköiden arvioitiin parantavan oppimisen tuen saatavuutta, valinnaisaineiden tarjontaa sekä vertaissuhteiden muodostumista. Keskitetty yläkoulu sai kannatusta erityisesti tilanteessa, jossa alakoulupalvelut säilyvät kylillä.

Esiopetuksen osalta enemmistö huoltajista toivoo esiopetuksen säilyvän varhaiskasvatuksen yhteydessä. Koska suurin osa perheistä tarvitsee esiopetuksen rinnalle täydentävää varhaiskasvatusta, tulee tämä huomioida palveluverkkoa kehitettäessä.

Myönteiset vaikutukset perheisiin

- Palvelujen saatavuus voidaan turvata pitkällä aikavälillä oppilasmäärien laskiessa.
- Oppimisen tuki, erityispalvelut ja valinnaisaineiden tarjonta voivat vahvistua suuremmissa yksiköissä.
- Joustava alkuopetus voi tukea lasten koulupolun sujuvuutta.

Kielteiset vaikutukset perheisiin

- Koulumatkojen pidentyminen voi lisätä lasten kuormitusta ja vähentää aikaa harrastuksille sekä vapaa-ajalle.
- Perheiden kuljetus- ja aikataulujärjestelyt voivat vaikeutua.
- Lähikoulun merkityksen heikentyminen voi vähentää osan perheiden tyytyväisyyttä palveluihin.
- Muutokset voivat herättää epävarmuutta lasten kaverisuhteiden, turvallisuuden tunteen ja yhteisöllisyyden säilymisestä.

Kokonaisuutena huoltajakyselyn perusteella tärkeimmiksi arvioitavia vaikutuksia ovat koulumatkoihin, lasten jaksamiseen, oppimisen tuen saatavuuteen sekä perheiden arjen toimivuuteen kohdistuvat vaikutukset. Muutosten valmistelussa korostuvat toimivat kuljetusjärjestelyt, yhdenvertainen oppimisen tuki, kaverisuhteiden säilymisen tukeminen sekä avoin ja ennakoiva viestintä.

7.4 Vaikutukset henkilöstöön

Seuraavassa tarkastellaan myös mahdollista esiopetuksen siirtämistä koulujen yhteyteen, koska se liittyy kunnan palveluverkon pitkän aikavälin kehittämiseen.

Varhaiskasvatus ja esiopetus

Kelpoisen henkilöstön rekrytointi ja pysyvyys ovat haasteita erityisesti maaseutualueilla. Esiopetusta järjestetään nykyisin kunnan neljässä päiväkodissa. Useiden pienten yksiköiden ylläpitäminen edellyttää henkilöstöresurssien jakamista eri toimipaikkoihin, mikä voi vaikeuttaa henkilöstön saatavuutta ja sijaisjärjestelyjä sekä lisätä henkilöstökustannuksia. Kustannuksia hallitaan siirtämällä henkilöstöä yksiköiden välillä palvelutarpeen mukaan.

Esiopetuksen siirtäminen vaiheittain koulujen yhteyteen voisi tukea henkilöstöresurssien tarkoituksenmukaisempaa käyttöä sekä vahvistaa esi- ja alkuopetuksen yhteistyötä. Suuremmissa

yksiköissä sijaisjärjestelyjen ja erityisen tuen organisointi voisi olla nykyistä joustavampaa. Muutos edellyttäisi henkilöstöltä uusien toimintatapojen kehittämistä sekä saattaisi aiheuttaa muutoksia työtehtäviin. Samalla koulun ja varhaiskasvatuksen välisiä yhteistyörakenteita olisi tarpeen kehittää.

Nykyisin vuorohoidossa oleville lapsille voidaan tarjota esiopetusta täydentävää varhaiskasvatusta esiopetuksen toiminta-ajan ulkopuolella, ja esiopetukseen osallistuvien lasten täydentävä varhaiskasvatus järjestetään päiväkodeissa. Mikäli esiopetus siirtyy koulun yhteyteen, täydentävän varhaiskasvatuksen järjestäminen sekä mahdolliset kuljetusjärjestelyt on suunniteltava siten, että lapsen päivä muodostuu turvalliseksi ja sujuvaksi kokonaisuudeksi. Vaikutukset kohdistuvat erityisesti niihin lapsiin ja perheisiin, jotka käyttävät esiopetuksen lisäksi täydentävää varhaiskasvatusta.

Vanhemmat vastaavat lasten kuljetuksista päiväkotiin. Mikäli lapsia siirretään kesken päivän päiväkodista kouluun ja päin vastoin, tulee siirtymät suunnitella erikseen.

Perusopetus

Taulukossa 18 on esitetty alaluokkien opetusryhmien määrä ja luokanopettajien laskennallisten kustannusten muutos esitettävässä vaihtoehdossa. Alaluokkien opetusryhmiä on kuuden lukuvuoden aikana yhteensä 81, kun nykytilassa niitä on 91. Opetusryhmiä on vähemmän viitenä lukuvuonna kuudesta. Suurin ero on lukuvuonna 2028–2029, jolloin opetusryhmiä on neljä vähemmän kuin nykytilassa. Lukuvuonna 2030–2031 opetusryhmiä on yksi enemmän, jotta ryhmäkoot säilyisivät kohtuullisina.

Kunnassa ei ole määritelty ryhmäkoon enimmäisrajaa. Sivistyslautakunta linjasi 12.02.2026 §21, että opetusryhmät muodostetaan lukuvuosittain ryhmämuodostuksen periaatteiden mukaisesti perusopetuslain ja -asetuksen sekä oppimisen tuen uudistuksen edellyttämällä tavalla, turvallisuus- ja lainmukaiset enimmäisrajat huomioiden sekä hyvän hallinnon periaatteiden ja yhdenvertaisuuden vaatimusten mukaisesti (Hallintolaki 6 §; Perustuslaki 6 §). Lisäksi sivistyslautakunta evästi viranhaltijoita niin, että vuosiluokat 1–2 pysyisivät suunnittelussa erillään 3. luokasta.

lukuvuosi	nykytila	Esitettävä vaihtoehto	Vaikutukset oppilasryhmiin
2027–2028	16	15	-1
2028–2029	17	13	-4
2029–2030	16	14	-2
2030–2031	13	14	+1
2031–2032	16	13	-3
2032–2033	13	12	-1
Yhteensä	91	81	10

Taulukko 18. Esitettävän vaihtoehdon vaikutus alaluokkien opetusryhmien määrään ja luokanopettajien kustannuksiin lukuvuosina 2027–2033.

Laskennassa yksi opetusryhmä vastaa yhtä luokanopettajaa, ja luokanopettaja voi opettaa yhdysluokkaa. Erityisopettajat eivät sisälly laskelmaan. Luokanopettajan keskimääräinen vuosikustannus sivukuluineen on

noin 80 000 euroa (sivistystoimen oma palkkakustannusvertailu, kevät 2026). Laskelmassa ei ole huomioitu palkkojen tai kustannusten muutoksia tarkastelujaksolla.

Esitettävässä vaihtoehdossa luokanopettajien laskennallinen palkkakustannus on kuuden lukuvuoden aikana yhteensä noin 800 000 euroa nykytilaa pienempi. Suurin ero on lukuvuonna 2028–2029, jolloin palkkakustannukset ovat noin 320 000 euroa nykytilaa pienemmät. Lukuvuonna 2030–2031 kustannus on noin 80 000 euroa nykytilaa suurempi. Vapautuvaa opettajien työpanosta voidaan kohdentaa yläkoulun opetukseen, resurssiopettajatehtäviin, oppimisen tuen vahvistamiseen tai muihin opetuksen järjestämisen tarpeisiin, jolloin kustannusvaikutus kohdistuu vastaavasti näihin tehtäviin. Osa vapautuvasta työpanoksesta voidaan käyttää myös apulaisrehtoreiden ylituntien vähentämiseen, jolloin työmäärä tasaantuu ja hallinnolliseen työhön jää nykyistä enemmän aikaa. Esitetyt säästöt ovat siksi enimmäisarvioita, ja toteutuva säästö jää laskennallista pienemmäksi sitä mukaa kuin työpanosta kohdennetaan näihin tehtäviin.

7.5 Vaikutukset kylien ja kunnan elinvoimaan

Alla olevassa katsauksessa tarkastellaan erilaisia koulukiinteistöihin ja niiden lakkautuksiin liittyviä näkökulmia muissa kunnissa ja kaupungeissa tehtyjen tutkimusten ja elinvoimanäkökulmien perusteella, koska Siikalatvalla ei ole tehty erillistä tutkimusta aiheesta. Siikalatvalla sijaitsee lukuisia kiinteistöjä, joille mietitään tulevaisuutta ja jatkokäyttöä tai jotka ovat kuntonsa puolesta luokiteltu purettaviksi tietyllä aikavälillä. Siikalatvalla mietitään samalla, kuinka turvata palvelut kaikille kyläläisille, ja rakentaa vahva ja kestävä kuntatalous tuleville vuosille.

Erilaisten ratkaisuiden vaikutuksista kunnan elinvoimaan on hyvä miettiä ensin, mitä elinvoimakäsitteellä tarkoitetaan. Elinvoimakäsite on hyvin yleisluonteinen käsite, joka kuvaa paikkakunnan tai alueen kykyä tuottaa ja ylläpitää työtä, kasvua ja toimeentuloa muuttuvassa ympäristössä. Elinvoiman tavoite on vahvistaa paikkakunnan vetovoimaisuutta niin asukkaiden kuin yritysten näkökulmasta, jotta yhteisöllinen elämä ja työpaikat voivat säilyä ja kehittyä. Elinvoimaan liittyy verkostomainen elinvoimatyö, jossa kunnat toimivat yhteistyössä yhteisöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. (Kuntaliitto 2018).

Sallinen (2017) puolestaan määrittelee kunnan elinvoimaa tarkemmin ja luokittelee sen kuuteen eri tekijään. Näitä tekijöitä ovat vetovoimainen ympäristö, kilpailukykyinen yrityskanta, osaaminen ja työvoiman saatavuus, sujuva arki ja sosiaalinen pääoma sekä lisäksi yhteisöllisyys. Kuudentena Sallinen (2017) mainitsee vahvan kuntatalouden, jonka avulla kunnan on mahdollista uudistua.

Osa kunnan elinvoimasta muodostuu kunnan kyvystä olla vetovoimainen. Tällä viitataan alueen houkuttelevuuteen, kiinnostavuuteen ja haluttavuuteen sekä dynaamisuuteen ulkopuolisten silmin. Vetovoimaisuus muodostuu eri toimijoiden näkemyksistä, jotka voivat perustua omiin kokemuksiin, subjektiivisiin havaintoihin tai alueeseen liitettyihin maine- ja mielikuviin (Aro & Aro 2021).

Vetovoimaisuuteen liittyy vetovoimatekijöitä, jotka voidaan edelleen luokitella pehmeisiin ja koviin vetovoimatekijöihin. Aro 2016 on lisännyt vetovoimatekijöiden rinnalle sijaintitekijät, mainetekijät, identiteettitekijät ja villit kortit. Tämän luokittelun mukaan kovat vetovoimatekijät liittyvät esimerkiksi alueen ja paikallistalouden kehitykseen, alueen työllisyyteen, yritysten kasvuun, alueen koulutustarjontaan, sijaintiin ja elinkeinopolitiikkaan. Pehmeisiin vetovoimatekijöihin luetaan puolestaan liittyvän esimerkiksi

alueen tunnelmaan, tarinaan, matkailu- ja luontokohteisiin, ilmapiiriin ja tapahtumiin sekä vetovoimapalveluihin. Aron (2016) mukaan pehmeät vetovoimatekijät ovat enemmän pito- kuin vetovoimatekijöitä eli ne lisäävät alueelle saapuvien viihtyvyyttä ja mukavuutta. Alueen pitovoimalla tarkoitetaan niitä tekijöitä, jotka saavat ihmiset ja yritykset pysymään alueella.

Vetovoimatekijöistä keskustellessa on kuitenkin hyvä muistaa kuntien ja kaupunkien vetovoimatekijöiden olevan laajempi ja vuorovaikutussuhteiltaan monimutkaisempi kokonaisuus. Lisäksi maaseutukuntien haja-asutusalueiden keskusten etäisyydet toisistaan ja muista rajakuntien keskustoista vaikuttavat olennaisesti siihen, millaiseksi alueiden väestönkehitys muodostuu tulevaisuudessa mahdollisten koulukiinteistöjen lakkautusten jälkeen. Samoin kuntien ja kaupunkien sen hetkisellä elinvoimaisuudella nähtiin olevan merkitystä väestönkehityksen tulevaisuuteen.

Koulukiinteistöjen lakkauttamisesta on tehty varsin paljon tutkimuksia liittyen maaseudun elinvoiman, yhteisöllisyyden, muuttoliikkeen ja palveluverkkojen näkökulmiin. Tutkimustulokset eivät ole täysin yksiselitteisiä ja kiistattomia, mutta suuri osa tutkimuksista osoittaa, että koululla on monta roolia paikallisissa yhteisöissä. Koulukiinteistöt eivät ole pelkästään opetuksen järjestämisen paikkoja, vaan ne toimivat usein paikallisina kohtaamis-, palvelu- ja identiteettikeskuksina (Heinonen S. 2022).

Monet tutkimukset korostavat ja kuvailevat juuri koulukiinteistöjen roolia paikallisen yhteisön sydämenä, tapahtumapaikkana ja sosiaalisen pääoman ylläpitäjänä (Autti, O. & Hyry, E-K. 2014, Heinonen, S. 2022). Tästä näkökulmasta tarkasteltuna on luonnollista, että koulukiinteistöjen lakkautukset johtivat kylän identiteetin heikkenemiseen, yhteisöllisyyden ja tapahtumien vähenemiseen ja kylän autioitumisen kokemuksiin. Taistelu koulukiinteistön puolesta on saattanut myös osaltaan olla kyläyhteisöä yhdistävä tekijä ja ylläpitävä voima. Tuoma (2023) nostaa esille kyläyhteisön merkityksen mahdollisten koulukiinteistöjen lakkautuksen jälkeen, jolloin kyläyhteisöjen toimintaa on suunnattu sen ikäisille asukkaille, joita kylissä asuu ja toiminta on säilynyt vireänä.

Siikalatvalla on aktiivisia kyläyhteisöjä, joilla on paljon aktiivista toimintaa ja jotka toimivat useissa eri rooleissa. Nämä yhteisöt ovat avainasemassa kylien elinvoimaisuudessa, toiminnan aktivoinnissa, yhteishengen ylläpitämisessä ja kunnan huoltovarmuusketjun toimijoina poikkeusoloissa.

Tuoman (2023) huomio kyläkoulujen lakkautusten vaikutuksista, tutkimuksessa mukana olleiden alueiden elinvoimaisuuteen oli, että kylien toiminta on hiipunut jo ennen lakkautusta. Koulun pitäminen alueella ei olisi enää riittänyt. Koulu, jonka oppilasmäärä on hiipuva, ei pysty pitämään kylää elinvoimaisena. Etenkin sellaisissa tapauksissa kun huomattiin, että oppilaiden määrä tulisi lähivuosina edelleen vähenemään. Mikäli kylän elinvoima on heikentynyt jo aiemmin, kylä ei pysy elinvoimaisena pelkän koulun avulla vaan elinvoimaisuuden ylläpitämiseen tarvitaan muita toimia.

Tuoman (2023) tutkimuksessa mukana olleiden kyläkoulujen lakkautuksilla ei nähty merkittävää vaikutusta kunnan elinvoimatehtävän toteutumiseen, mutta tulos ei yksiselitteisesti tarkoittanut, etteikö vaikutuksia olisi ollut. Tuoma (2023) mukaan vaikutuksien voitiin nähdä olevan enemmän lyhytaikaisia kuin pitkäaikaisia. Tutkimuksessa korostetaan, että kylissä syntyi vähän lapsia. Pelkkä koulun pitäminen alueella ei olisi enää riittänyt elinvoimaisuuden ylläpitämiseksi. Tutkimuksessa lisäksi painotetaan kuntien tilanteen olevan hyvinkin erilaisia. Siikalatvalla vaikutuksien voidaan katsoa toteutuvan myös pitkällä aikavälillä kuten tutkimuksen kohteissa, kun tilakustannuksia, henkilöstörakennetta ja palvelujen järjestämistä sopeutetaan uuteen verkostomalliin.

Tuoma (2023) listaa neljä elinvoimaisuuteen vaikuttavaa tekijää, jotka vaikuttavat kylien selviytymiseen mahdollisten koulukiinteistöjen lakkautusten jälkeen. Näitä tekijöitä ovat koulun merkitys alueen elinvoimaisuudelle, kyläläisten suhtautuminen lakkautuksiin, kunnan elinvoimaisuus ja lakkautusten jälkeinen aika kylissä vaikuttivat eniten siihen, miten kyläkoulujen lakkautukset vaikuttivat eri kuntien elinvoimatehtävän toteutumiseen. Eri kunnissa koulun merkitys alueen elinvoimaisuuteen voidaan nähdä erilaisena, näin myös Siikalatvalla. Kuntien elinvoimatehtävän toteutumisen yksi peruspilari on vahva kuntatalous, jonka valossa koulukiinteistöjä on myös syytä tarkastella.

Laajoissa harvaan asutuissa kunnissa koululla voidaan nähdä olevan suurempi merkitys alueen elinvoimaisuudelle, sillä välimatkat muihin kouluihin voivat olla suuria. Tällöin maaseutukeskukset missä koulut sijaitsevat voivat saada muuttoetua, kun perheet muuttavat lähemmäksi kouluja. Maaseudun paikalliskeskuksissa erot voivat olla merkittäviä haja-asutusalueiden ja kuntakeskusten välillä. Joissain kunnissa kuljetusmatkat eivät ole niin pitkiä ja tällöin koulun läheisyys ei välttämättä ole ratkaisevaa, mikäli kuljetukset kouluihin toimivat. Lisäksi vanhemmat saattavat arvostaa sitä, että opetus on laadukasta tai omalla lapsella voi olla muita haasteita, joihin pieni kouluyksikkö ei pysty vastaamaan. Erilaiset mielipiteet eivät välttämättä tule kuulluksi, koska osa vanhemmista oli tutkimuksessa hiljaa uskaltamatta vastustaa valtavirtaa. Tutkimuksessa korostui, että jokaisessa kunnassa on omanlaisensa kouluverkkorakenne, joten koulun merkitys juuri tietyn maaseutualueen elinvoimaisuudelle voi vaihdella. Alueiden erilaiset ikärakenteet voivat myös vaikuttaa siihen millaiseksi koulun merkitys eri alueilla nähdään. (Tuoma L. 2023). Mikäli kunnan elinvoima ja vetovoima nähdään hyvänä ja palveluverkko toimivana ja laajana, ei yhden kyläkoulun lakkauttaminen vaikuta välttämättä elinvoimaan merkittävästi. Mikäli kunnan elinvoima on heikompi ja ihmisiä ja palveluita vähemmän, vaikutukset kunnan elinvoimaisuuteen voivat olla suurempia ja vaikuttaa esimerkiksi kielteisesti väestönkehitykseen. (Tuoma L. 2023).

Useissa kunnissa entisille koulukiinteistöille on löytynyt muuta vaihtoehtoista käyttöä perinteisen opetuksen rinnalle. Koulukiinteistöistä on kehitetty monipalvelukeskuksia, hyvinvointiasemia, harrastuskeskuksia, matkailukohteita ja co-working tiloja, joissa on mahdollista yhdistää etätyö ja yritystoiminta. Kiinteistöistä on syntynyt eräänlaisia "pitäjäkeskuksia". Nämä kiinteistöt ovat säilyttäneet keskeisen roolinsa kyläyhteisön toiminnassa varsinaisen opetustoiminnan loppumisen jälkeenkin. Opetustoiminnan loppuminen kiinteistössä ei ole tarkoittanut kiinteistön ja kyläyhteisön kuolemaa.

Koulurakennusten jatkokäyttö nähtiin merkittävänä tekijänä kylien elinvoimaisuuden turvaamisessa, mikäli rakennusten kunto soveltui suunniteltuun jatkokäyttöön. Kiinteistöjen jatkokäytössä myös kyläyhteisöjen rooli nähtiin merkittävänä elinvoiman ylläpitäjänä. (Tuoma, L. 2023).

Yhteenveto

Siikalatvan väestökehitys on pitkällä aikavälillä ollut maltillisesti laskeva, mikä johtuu ennen kaikkea kunnan ikärakenteesta ja luonnollisen väestönmuutoksen kehityksestä. Väestön väheneminen asettaa paineita palveluverkon järjestämiselle ja kuntatalouden kestävälle suunnittelulle, mutta samalla korostaa tarvetta vahvistaa kunnan vetovoima- ja pitovoimatekijöitä.

Työllisyyden näkökulmasta Siikalatvan kehitys on ollut useita vertailukuntia myönteisempää. Työllisyysaste on säilynyt hyvällä tasolla, ja viime vuosina kehityksessä on ollut nähtävissä varovaisen positiivinen suunta. Tämä kertoo alueen elinkeinorakenteen suhteellisesta vakaudesta sekä yritysten kyvystä sopeutua toimintaympäristön muutoksiin.

Yritystoiminnan osalta kehitys on ollut tasapainoista. Yrityskannan kokonaismäärässä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia, sillä uusia yrityksiä perustetaan suunnilleen samassa suhteessa kuin olemassa olevia yrityksiä lopettaa toimintansa. Tämä viittaa siihen, että kunnan yrittäjyysympäristö säilyy vakaana, vaikka merkittävää yritysmäärän kasvua ei olekaan tapahtunut. Yrityksillä on resilienssiä selviytyä toimintaympäristön nopeista muutoksista.

Kansalliset ja kansainväliset taloussuhdanteet ovat vaikuttaneet Siikalatvaan samalla tavoin kuin muihinkin kuntiin. Epävarma taloustilanne, korkotason nousu ja yleinen kustannuskehitys ovat hillinneet investointihalukkuutta niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla. Useita investointeja on siirretty myöhempään ajankohtaan, ja yritysten näkymät tulevaisuuteen ovat olleet varovaisia. Tästä huolimatta elinkeinoelämä on säilynyt toimintakykyisenä, eikä talouden hidastuminen ole aiheuttanut merkittävää rakennemuutosta paikallisessa yrityskentässä.

Kokonaisuutena arvioiden Siikalatvan talouden ja elinvoiman keskeinen haaste ei ole niinkään yritystoiminnan tai työllisyyden nykytila vaan väestökehityksen pitkän aikavälin vaikutukset työvoiman saatavuuteen, palveluiden järjestämiseen ja kunnan vetovoimaan. Tulevaisuuden elinvoimapolitiikassa korostuvatkin ratkaisut, joilla vahvistetaan kunnan houkuttelevuutta lapsiperheiden, yritysten ja työikäisen väestön näkökulmasta sekä turvataan palveluiden saavutettavuus taloudellisesti kestävällä tavalla tuleville vuosille.

Siikalatvan keskeisenä tulevaisuuden haasteena on palveluiden järjestäminen tasapuolisesti koko kunnan alueella samalla kun väestökehitys, taloudelliset reunaehdot ja palvelutarpeet muuttuvat. Perinteiseen pitäjämalliin perustuva palveluverkko kohtaa kasvavia haasteita, sillä kaikkia palveluita ei ole mahdollista ylläpitää jokaisessa kylässä samalla laajuudella tai samalla kustannustasolla. Sama ilmiö koskee myös kunnan elinvoiman kehittämistä: rajalliset resurssit edellyttävät kehittämistoimien kohdentamista siten, että ne tukevat mahdollisimman tehokkaasti koko kunnan kilpailukykyä, vetovoimaa ja asukkaiden hyvinvointia. Elinvoiman kehittämisen on oltava myös strategisesti linjassa muiden kehittämistoimien

kanssa. Tämän vuoksi tulevaisuuden ratkaisuissa korostuu tasapainon löytäminen palveluiden saavutettavuuden, taloudellisen kestävyyden ja eri kyläalueiden elinvoiman välillä.

7.6 Taloudelliset vaikutukset

Esitettävän vaihtoehdon taloudelliset vaikutukset muodostuvat henkilöstö-, kuljetus-, kiinteistö- ja investointivaikutuksista, joita on käsitelty luvuissa 4.4 Tasearvot, poistot ja investointitarpeet, 4.5 Kuljetukset sekä 7.4 Vaikutukset henkilöstöön.

Oppilasmäärän väheneminen nostaa oppilaskohtaisia kustannuksia erityisesti pienissä yksiköissä, koska suuri osa kustannuksista on kiinteitä. Oppilaiden keskittäminen suurempiin yksiköihin parantaa tilojen ja henkilöstön käyttöastetta ja tekee kustannuskehityksestä ennakoitavampaa, jos oppilasmäärä jatkaa ennustettua laskuaan. Perusopetuksen oppilasmäärän väheneminen kasvattaa riskiä siitä, että oppilaskohtaiset kustannukset nousevat nykyisestä, vaikka palvelutaso säilyisi ennallaan. Tämä korostuu erityisesti yksiköissä, joissa oppilasmäärä on pieni ja kiinteiden kustannusten osuus kokonaismenoista suuri.

Pienissä yksiköissä, joissa ei ole rinnakkaisluokkia, opetuksen kehittämiseen liittyvät investoinnit kohdistuvat suhteellisesti pienelle oppilasjoukolle. Tämä voi pitkällä aikavälillä heikentää mahdollisuuksia uudistaa kunnan perusopetuksessa oppimisympäristöjä, opetusvälineitä, kalustoa ja digitaalisia oppimateriaaleja.

Varsinaisia säästöjä ei synny koulun lakkauttamisesta tai oppilaiden siirrosta sellaisenaan. Ne toteutuvat vasta, kun tilakustannuksia, henkilöstörakennetta ja palvelujen järjestämistä sopeutetaan pitkällä aikavälillä uuteen verkkoon. Kuljetuskustannusten nousu ja vastaanottavien yksiköiden mahdolliset muutostyöt voivat pienentää saavutettavia säästöjä. Vaihtoehto vähentää lisäksi sellaisten rakennusten ylläpitoon liittyviä taloudellisia riskejä, joiden korjaus- ja investointitarpeet ovat merkittäviä.

8 Osallistaminen ja vuorovaikutus

Kouluverkkovalmistelussa on kuultu oppilaita, huoltajia, henkilöstöä ja luottamushenkilöitä. Oppilaiden sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen huoltajien kuulemiset toteutetaan viikolla 44/2026. Kuntalaisten kuulemistilaisuus on marraskuun 18. päivä. Kuntalaiset voivat kertoa mielipiteensä myös kuntatiedotteessa julkaistavassa kyselyssä, joka palautetaan kirjastoon. Kuulemisten avulla on täydennetty kouluverkkoa koskevaa tilannekuvaa, tunnistettu vaihtoehtojen vaikutuksia ja tuotu päätöksenteon tueksi paikallista tietoa ja kokemuksia. Kouluverkkoaineistoa on julkaistu kunnan verkkosivuilla valmistelun edetessä.

8.1 Huoltajakysely keväällä 2026

Perusopetuksen huoltajille tehtiin keväällä 2026 kysely kouluverkon nykytilasta ja kehittämistarpeista. Kysely selvitti, mitkä tekijät huoltajat katsoivat tärkeiksi lasten koulunkäynnin, palvelujen saavutettavuuden

ja kouluverkon tulevaisuuden kannalta. Kyselyyn saatiin 203 vastausta. Yhteenveto tuloksista on julkaistu kunnan kouluverkkosivulla.

8.2 Valtuuston iltakoulut 10.6.2026, 22.9.2026 ja 11.11.2026

Valtuusto käsitteli kouluverkkoa iltakouluissa 10.6.2026 ja 22.9.2026. Iltakouluissa ei tehty päätöksiä vaan ne tukivat valmistelua ja syvensivät luottamushenkilöiden tietoa kouluverkkoon vaikuttavista tekijöistä.

Kesäkuun iltakoulussa kouluverkkoratkaisuja arvioitiin ensisijaisesti siikalatvalaisen lapsen näkökulmasta. Keskeisiksi tavoitteiksi nostettiin laadukas ja yhdenvertainen oppiminen. Keskustelussa painottuivat turvallisuus, pysyvyys, kaverisuhteet ja kohtuulliset koulumatkat erityisesti pienimmille oppilaille. Jatkovalmistelussa tärkeiksi katsottiin kylien elinvoima, koulukuljetukset, kuntarajat ylittävä yhteistyö ja pitkäjänteinen ratkaisu.

Luottamushenkilöille esiteltiin oppilasmäärien kehitystä, yksikkö- ja tilakustannuksia, opetusryhmien muodostumistapoja eri vaihtoehdoissa ja perusopetuksen tavoitteita. Hallinto-oikeuden ratkaisujen jälkeen osa vaihtoehdoista rajautui pois jatkovalmistelusta. Ne on merkitty taulukossa 16 kirjaimilla A–C, F ja G.

Syyskuun iltakoulussa käsiteltiin sivistyslautakunnan työryhmän valmistelemaa kouluverkkoesitystä. Arvokeskustelun lähtökohtina olivat elinvoiman tukeminen, inhimillisyys ja pedagogiikka. Valtuutetuille esiteltiin sivistyspalvelujen tunnuslukuja sekä oppilasmäärien kehitys vuodesta 2026 vuoteen 2045. Oppilasennusteet käytiin läpi pitäjittäin vuodesta 2027 vuoteen 2033. Rakennuksista tarkasteltiin kuntoluokkia, tasearvoja, investointitarpeita, ylläpitokustannuksia ja poistoja. Esiopetuksen kustannuksia verrattiin Kuntamaiseman vertailutietoihin (tiedot haettu 21.9.).

Esityksen jälkeen valtuutetut keskustelivat pienryhmissä esityksen mahdollisuuksista, huolenaiheista ja onnistumisen edellytyksistä. Tilaisuuden lopuksi esiteltiin yhteenveto alakoulujen ja yläkoulun henkilöstön näkemyksistä.

Marraskuun valtuuston talousarvioiltakoulussa 11.11.2026 käsiteltiin selvityksen taustamuistion rakennetta sekä valmistelun aikaisia huomioita. Sivistysjohtaja esitteli alustavaa vaikutusten arvioinnin tuloksia sekä huomioita oppilaiden ja huoltajien kyselyiden vastauksista. Mahdollisen muutoksen herättämät vahvat tunteet sekä epäasiallisuudet olivat kohdentuneet poliittisten päättäjien lisäksi valmistelijoihin. Osassa palautteesta on ollut epäasiallisia piirteitä, jotka ovat kohdistuneet poliittisten päättäjien lisäksi myös valmistelijoihin.

8.3 Henkilöstön näkemykset

Henkilöstö toi näkemyksiään esiin oma-aloitteisesti keväällä 2026, erityisesti alakouluissa. Virallinen kuuleminen toteutettiin elo-syyskuussa 2026 ennen valtuuston iltakoulua 22.9.

Alakoulujen henkilöstö piti tärkeänä, että oppimisen tuki, erityisopetus ja erityisluokat toteutuvat kaikissa vaihtoehdoissa. Huolta aiheuttivat ryhmäkokojen kasvu ja suuret yhdysluokat sekä niiden vaikutus opetuksen laatuun ja oppilaiden hyvinvointiin. Henkilöstö katsoi, että nykyiset koulutilat tulee hyödyntää

tarkoituksenmukaisesti ja päätösten tulee perustua realistisiin tila-, resurssi- ja tukiratkaisuihin. Lisäksi tulee huomioida vaikutukset henkilöstöön, perheisiin ja kylien elinvoimaan.

Yläkoulun henkilöstö painotti koulun toimimista yhtenä kokonaisuutena. Henkilöstö toi esiin kriittisiä näkökulmia malleihin, joissa oppilaat tai henkilöstö työskentelisivät useassa toimipisteessä. Huolena olivat yhteisöllisyyden heikkeneminen, kuljetusten vaikutus koulupäivään ja vaikutukset erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden arkeen. Tärkeinä pidettiin lisäksi pitkäjänteistä ratkaisua, pedagogisten tarpeiden huomioimista tilasuunnittelussa ja henkilöstön osallistumista valmisteluun. Esiin nousivat myös työhyvinvointi sekä henkilöstön saatavuus ja rekrytointi.

8.4 Kuntalaisten kuuleminen

Kuntalaisille tehdään kyselyt sähköisinä ja paperisina ajalla 4.11. – 15.11.2026. Kuntalaisten kuulemistilaisuus pidetään 18.11.2026.
Tämä osio täydentyy.

9 Kokonaisarvio ja johtopäätökset

Taulukkoon 19 on koottu esitettävän vaihtoehdon vaikutukset oppilaisiin, pedagogiikkaan, henkilöstöön, talouteen, kiinteistöihin ja kylien elinvoimaan. Jokaisesta näkökulmasta on kuvattu hyödyt, riskit ja keinot, joilla riskejä voidaan hallita.

Näkökulma	Hyödyt	Riskit	Hallintakeinot
Oppilaat	Laajempi kaveripiiri, monipuolisemmat opetusjärjestelyt, valinnaisaineet ja tukipalvelut sekä paremmat mahdollisuudet saada tukea oppimiselle. järjestämiseen. Laadukas opetus voidaan turvata ikäluokkien pienentyessäkin.	Koulumatkat ja -päivät pitenevät ja kuljetus voi heikentää jaksamista. Yhteisöllisyys voi heikentyä siirtymävaiheessa. Pienten lasten koulupolun muutokset huolestuttavat. Perheen lapset voivat käydä useaa eri koulua.	Kuljetusten huolellinen suunnittelu, turvalliset siirtymät, oppilaiden osallistaminen sekä riittävät tuki- ja hyvinvointipalvelut muutostilanteessa.
Pedagogiikka	Suuremmat yksiköt mahdollistavat joustavan ryhmittelyn, opettajien yhteistyön ja erityisosaamisen hyödyntämisen sekä yhtenäiset oppimispolut. Esiopetus koulun	Ryhmäkoot kasvavat ja yhdysluokat lisääntyvät, mikä voi heikentää opetuksen laatua, jos resursseja ei mitoiteta oikein.	Pedagogiset tavoitteet ovat ratkaisujen lähtökohta. Henkilöstön ja oppimisen tuen riittävyys varmistetaan ja vaikutuksia arvioidaan säännöllisesti.

	yhteydessä tukee joustavaa alkuopetusta.		
Henkilöstö	Yhteistyö ja osaamisen jakaminen lisääntyvät, ja resursseja voidaan käyttää tehokkaammin. Rekrytointiedellytykset voivat parantua tarkoituksenmukaisissa tiloissa.	Epävarmuus ja työyhteisöjen muutokset heikentävät työhyvinvointia. Kuormitus voi kasvaa siirtymävaiheessa.	Henkilöstö osallistetaan valmisteluun. Viestintä on avointa, muutosta johdetaan. Henkilöstövaikutukset arvioidaan ennen päätöksiä.
Talous	Oppilasmäärän pienenemiseen voidaan vastata hallitummin. Tilojen käyttöaste paranee, ja pitkän aikavälin investoinnit voidaan kohdentaa tarkoituksenmukaisemmin.	Investoinnit ja muutosten toteuttaminen aiheuttavat lisäkustannuksia. Kuljetusmenot voivat kasvaa, eikä säästöjä synny heti.	Päätökset perustuvat pitkän aikavälin kustannusvaikutuksiin. Investointien ajoitus, tilojen käyttöaste ja kuljetusratkaisut arvioidaan kokonaisuutena.
Kiinteistöt	Rakennuskantaa voidaan käyttää tehokkaammin, kunnossapito kohdentuu tarkoituksenmukaisiin tiloihin ja vajaakäyttö vähenee.	Käytöstä poistuvien rakennusten tulevaisuus, ylläpitokustannukset ja mahdolliset alaskirjaukset aiheuttavat epävarmuutta.	Laaditaan kiinteistökohtaiset käyttösuunnitelmat, arvioidaan vaihtoehtoiset käyttötarkoitukset ja investoinnit sovitetaan väestökehitykseen.
Elinvoima	Keskitetty ja laadukas kouluverkko turvaa sivistyspalvelujen jatkuvuuden pitkällä aikavälillä. Toimiva kouluverkko ja lukio tukevat kunnan vetovoimaa.	Kyläyhteisöjen elinvoima heikkenee ja palvelut vähenevät. Alueiden tasapuolinen kehittäminen huolettaa kuntalaisia.	Kouluverkkoa tarkastellaan osana laajempaa kouluverkkoa. Vapautuville kiinteistöille etsitään uusia käyttötarkoituksia, ja kylien muita palveluja vahvistetaan.

Taulukko 19. Kokonaisarvio esitettävästä vaihtoehdosta.

Kouluverkkotarkastelun keskeinen kysymys on, miten opetuksen laatu, kunnan talous ja kyläalueiden elinvoima sovitetaan yhteen. Oppilasennusteen **mukaan perusopetuksen oppilasmäärä vähenee noin neljänneksellä vuoteen 2045 mennessä**, mikä vaikeuttaa nykyisen palveluverkon ylläpitämistä nykyisessä laajuudessaan. Samalla kunnan on turvattava kaikille lapsille ja nuorille laadukkaat, saavutettavat ja yhdenvertaiset sivistyspalvelut.

Palveluverkon kehittämistä puoltavat pedagogiset ja taloudelliset perusteet. Suuremmissa oppilasyhteisöissä opetusjärjestelyt voidaan toteuttaa monipuolisemmin, oppilaat saavat kattavammin ikätoverisuhteita ja henkilöstön osaamista voidaan hyödyntää joustavammin. Tilojen käyttöaste paranee, ja investointeja voidaan kohdentaa paremmin muuttuvaan palvelutarpeeseen. Hyötyjen toteutuminen edellyttää, että henkilöstö- ja tukiresurssit mitoitetaan oikein, ja opetuksen laatu säilyy muutoksista huolimatta.

Koululla on monilla alueilla opetustehtävää laajempi merkitys. Se on paikallisen identiteetin, yhteisöllisyyden ja osin myös alueen vetovoiman perusta. Kouluverkkoratkaisujen vaikutukset ulottuvat siksi opetustoimen ulkopuolelle ja näkyvät kylien elinvoimassa sekä asukkaiden kokemassa palvelujen saavutettavuudessa.

Kouluverkkoa tarkastellaan samanaikaisesti väestökehityksen, opetuksen laadun, talouden ja elinvoimavaikutusten näkökulmasta. Jos verkkoa uudistetaan, muutokset toteutetaan vaiheittain ja vuorovaikutuksessa asukkaiden, henkilöstön ja sidosryhmien kanssa. Päätöksenteossa otetaan huomioon oppilaiden hyvinvointi, henkilöstön asema ja vaikutukset kylien elinvoimaan. Vapautuville kiinteistöille etsitään uusia käyttötarkoituksia osana koko kunnan elinvoiman kehittämistä.

Nykyisen palveluverkon säilyttäminen muuttumattomana on oppilasmäärän vähentyessä pitkällä aikavälillä vaikeaa. Kestävin ratkaisu turvaa sekä opetuksen laadun että kunnan talouden. Kylien elinvoimalle aiheutuvia haittoja lievennetään aktiivisesti muilla kehittämistoimilla. Jos väestö- ja oppilaskehitys poikkeaa olennaisesti ennusteesta tai palveluverkon ylläpidon edellytykset muuttuvat merkittävästi, voi olla tarpeen arvioida kouluverkko uudelleen. Tämän vuoksi oppilasennusteiden toteutumista ja kouluverkon toimivuutta on perusteltua seurata säännöllisesti vuosittain osana kunnan strategista suunnittelua.

Lähteet ja liitteet

Taulukko 1. Väestöennuste ikäryhmittäin 2026–2045.
Taulukko 2. Toisen asteen opiskelijamäärät Siikalatvalla ja Pyhännällä.
Taulukko 3. Alakoulujen oppilasennusteet lukuvuosina 2027–2033 (sisältää esiopetuksen).
Taulukko 4. Oppilasennuste lukuvuodelle 2027–2028. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.
Taulukko 5. Oppilasennuste lukuvuodelle 2028–2029. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.
Taulukko 6. Oppilasennuste lukuvuodelle 2029–2030. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.
Taulukko 7. Oppilasennuste lukuvuodelle 2030–2031. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.
Taulukko 8. Oppilasennuste lukuvuodelle 2031–2032. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.
Taulukko 9. Oppilasennuste lukuvuodelle 2032–2033. Piippolan luokkien 5–6 oppilaat sisältyvät Pulkkilan oppilasmääriin.
Taulukko 10. Kunnan saamat valtionosuudet vuosina 2023–2026 sekä arvio vuodelle 2027, euroa asukasta kohden.
Taulukko 11. Kunnan esi- ja perusopetuksen sekä toisen asteen toimipisteet.

Taulukko 12. Koulurakennusten kuntoluokat. Lähde: Siikalatvan kunta, sivistystoimi ja tekniset palvelut 2026.
Taulukko 13. Tilatehokkuus ja tilakustannukset 2025. Lähde: Siikalatvan kunta, tilinpäätös 2025.
Taulukko 14. Koulurakennusten tasearvot, poistot ja investointitarpeet.
Taulukko 15. Koulukuljetusten kustannukset oppilasta kohti 2026. Vuosiarvio on osavuosikatsauksen puolivuotisluku kaksinkertaistettuna. Lähde: osavuosikatsaus 1–6/2026.
Taulukko 16. Valmistelun aikana tarkastellut vaihtoehdot ja niiden eteneminen jatkovalmisteluun.
Taulukko 17. Koonti oppilasryhmittäin esitettävän vaihtoehdon keskeisistä riskeistä ja niitä lieventävistä toimista.
Taulukko 18. Esitettävän vaihtoehdon vaikutus alaluokkien opetusryhmien määrään ja luokanopettajien kustannuksiin lukuvuosina 2027–2033.
Taulukko 19. Kokonaisarvio esitettävästä vaihtoehdosta.

Sivistyslautakunta 19.11.2026 § 123

liite 17. Lapsivaikutusten arviointi_oppilaat
liite 18. Lapsivaikutusten arviointi_huoltajat.
Liite 3. Kuntalaiskyselyn vastaukset.
Liite 4. Koonti kuntalaiskuulemisesta 18.11.2026.

LÄHTEET kappale 7.5

Aro, T. 2016. Kaupunkien kovat ja pehmeät vetovoimatekijät. Saatavissa: https://www.slideshare.net/slideshow/kaupunkien-kovat-ja-pehmet-vetovoimatekijt/67056945

Aro, R. & Aro, T. 2021. Blogi: Tampere-ilmiö on kiihtymis- ja leviämisvaiheessa – miksi Tampere on vuodesta toiseen yksi koko maan vetovoimaisimmista kaupungeista? Mdi.fi. Saatavissa: https://www.mdi.fi/tampere-ilmio-on-kiihtymis-ja-leviamisvaiheessa-miksi-tampere-on-vuodesta-toiseen-yksi-koko-maan-vetovoimaisimmista-kaupungeista/

Autti, O. & Hyry-Beihammer, E. 2014. School Closures in Rural Finnish Communities. Journal of Research in Rural Education. Saatavissa: https://journals.newprairiepress.org/jrre/article/id/20629/

Heinonen, Samuli V. J. 2022 ”Kylän sydän lakkaa silloin sykkimästä” Kyläkoululakkautuksen merkitys kylän ja kyläyhteisön elinvoimaisuuteen sekä kokemus kyläkoulusta oppimisympäristöstä Pro gradu –tutkielma. Saatavissa: https://erepo.uef.fi/server/api/core/bitstreams/3afb0a5a-3f71-4e50-9f2d-b2970b2def1c/content

Kuntaliitto 2018. Kuinka johtaa elinvoimaa Saatavissa: https://julkaisut.kuntaliitto.fi/1941

Sallinen, Sini 2017. Elinvoimainen kunta. Uusi Kunta 2017. Kuntaliitto.

Tuoma, Laura 2023. Kyläkoulujen lakkautusten vaikutukset kuntien elinvoimatehtävän toteutumiseen Saatavissa: https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/147635/TuomaLaura.pdf?sequence=2&isAllowed=y